

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

« Η φιλία στις σύγχρονες ελληνικές ιστορίες »

« The friendship in contemporary Greek short stories »

Φοιτήτρια: Τζημικά Μαρία-Ελένη

A.E.M: 4120

Επόπτης: Κωτόπουλος Η. Τριαντάφυλλος

Β' Βαθμολογητής: Άννα Π. Βακάλη

Φλώρινα, Μάιος 2022

Σε εσένα που πίστευες πάντα σε εμένα, πιο πολύ από όλους.

Τα καταφέραμε...

Σ' αγαπώ και μου λείπεις πολύ.

Ευχαριστίες

Πρώτα από όλους, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή μου κ. Κωτόπουλο Τριαντάφυλλο για το ενδιαφέρον, την ανατροφοδότηση, την στήριξη και τις πολύτιμες συμβουλές του που μου παρείχε καθ' όλη την διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας.

Στην συνέχεια, θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου κα. Βακάλη Άννα που δέχτηκε να είναι Β' Βαθμολογητής στην παρούσα πτυχιακή εργασία μου.

Τέλος, μέσα από την καρδιά μου και με όλη μου την δύναμη θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους δικούς μου ανθρώπους που είναι πάντα εδώ για εμένα με την αμέριστη αγάπη, στήριξη και συμπαράσταση τους!

Περιεχόμενα

Αφιέρωση.....	2
Ευχαριστίες.....	3
Περίληψη.....	6
Abstract.....	7
Εισαγωγή.....	8
1 ^ο . Κεφάλαιο- Παιδική Λογοτεχνία.....	10
1.1. Προσδιορισμός του Όρου « Λογοτεχνία ».....	11
1.2. Προσδιορισμός του Όρου « Παιδί ».....	13
1.3. Ορισμός Παιδικής Λογοτεχνίας.....	14
1.4. Χαρακτηριστικά παιδικής λογοτεχνίας.....	17
1.5. Περίοδοι της Παιδικής Λογοτεχνίας στον Ελλαδικό χώρο.....	18
1.6. Η Παιδική Λογοτεχνία σήμερα.....	20
1.7. Η σχέση της Παιδικής Λογοτεχνίας με το Νηπιαγωγείο	21
2 ^ο . Κεφάλαιο-Μικρές Ιστορίες.....	22
2.1.Μικρές Ιστορίες.....	23
2.2. Είδος Παιδικής Λογοτεχνίας: Μικρές Ιστορίες	24
2.3. Χαρακτηριστικά των Μικρών Ιστοριών	25
2.4. Οι Σκοποί των Μικρών Ιστοριών	29
2.5. Μικρές Ιστορίες και Αφήγηση	32
2.6. Η συμβολή των εικόνων στις Μικρές Ιστορίες	33
3 ^ο . Κεφάλαιο-Σημαντικότητα της φιλίας.....	35
3.1. Η αξία της φιλίας στο νηπιαγωγείο.....	36

4°. Περιλήψεις Σύγχρονων Ιστοριών με θέμα την φιλία.....	37
4.1. Συγγνώμη!	38
4.2. Η σκάλα της αγάπης	39
4.3. Φίλοι στον λόφο	40
4.4. Το τικ και το τακ	41
4.5. Δώσ' μου το χέρι σου.....	42
4.6. Η παράξενη παρέα του Ορφέα	43
4.7. Έτσι είναι οι φίλοι.....	44
4.8. Η Λούμπνα και το βότσαλο.....	45
4.9. Γέτι η δύναμη του ακόμη.....	46
4.10. Σούπερ Φίλος με Φ κεφαλαίο.....	47
5°. Κεφάλαιο.....	48
5.1. Συμπεράσματα.....	49
Βιβλιογραφία.....	52

Περίληψη

Το θέμα της πτυχιακής μου εργασίας πραγματεύεται την φιλία στις σύγχρονες ελληνικές ιστορίες. Για τον λόγο αυτό, επέλεξα 10 εικονογραφημένες σύγχρονες ιστορίες έχοντας ως βασικό θέμα την φιλία, με σκοπό την ανάδειξη και την συμβολή της αφήγησης των Μικρών Ιστοριών που συνδέονται με τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. Η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων αποτελεί μια από τις σημαντικότερες αρετές που μπορεί να κατέχει στην ζωή του ο άνθρωπος και ειδικότερα από την αρχή της νηπιακής του ηλικίας, δηλαδή στο πλαίσιο μιας σχολικής τάξης του νηπιαγωγείου.

Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην Παιδική Λογοτεχνία, στον ορισμό, στα χαρακτηριστικά της, στην αξία, σε μια σύντομη επισκόπηση της ιστορίας της μέχρι και σήμερα στον Ελλαδικό χώρο και τέλος στην σχέση της Παιδικής Λογοτεχνίας με το νηπιαγωγείο. Το δεύτερο κεφάλαιο εξετάζει, τις Μικρές Ιστορίες. Πιο συγκεκριμένα, κάνει λόγο για το είδος της Παιδικής Λογοτεχνίας που αποτελούν, τα χαρακτηριστικά, τους σκοπούς, την αφήγηση τους και τέλος την συμβολή των εικόνων σε αυτές, τονίζοντας την ιδιαίτερη σημασία ύπαρξης των εικόνων σε αυτήν την ηλικία.. Το τρίτο κεφάλαιο εστιάζει με λίγα λόγια στην σημαντικότητα και την αξία της φιλίας στο νηπιαγωγείο. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση των σύγχρονων ιστοριών που επέλεξα με θέμα την φιλία βασισμένη στα τελευταία χρόνια της δεκαετίας (2010-2021). Ακολουθεί δηλαδή μια σύντομη περίληψη κάθε βιβλίου. Στο τελευταίο κεφάλαιο, αναφέρονται τα συμπεράσματα.

Λέξεις-Κλειδιά: προσχολική ηλικία, νηπιαγωγείο, Παιδική Λογοτεχνία, Μικρές Ιστορίες, αφήγηση, εικονογράφηση, φιλία

Abstract

The subject of my graduate dissertation discusses friendship over the contemporary Greek stories. Therefore, I have chosen 10 illustrated modern stories, whose basic theme is friendship, with a view to showcase the contribution of the short stories narration, which are connected with pre-school age children. Friendship development is one of the most important virtues a human being may have and especially since the beginning of their toddler age that is during their presence in kindergarden class.

The first chapter refers to Children's Literature, the meaning, its features, its worth, a short overview of its history in Greece up to the recent years, ending with the connection of the Children's Literature with the kindergarden school. The second chapter, discusses the short stories. More specifically it refers to this kind of Children's Literature, its characteristics, its goals, their narration ending with the importance of pictures at this age. The third chapter focuses on the significance and the value of friendship in kindergarden years. The presentation of the modern stories I have chosen takes place in the fourth chapter. They are about friendship based in the last years of the decade (2010-2021). A short summary of each book can be found in it. In the final chapter conclusion are mentioned.

Key-Words: pre-school age, kindergarden, Children's Literature, Short stories, narration, illustration, friendship

Εισαγωγή

Η Παιδική Λογοτεχνία συμβάλλει τόσο με άμεσο, όσο και με έμμεσο τρόπο στην ανάπτυξη του λόγου και της γραφής των παιδιών της προσχολικής ηλικίας. Σκοπός της είναι κατά κύριο λόγο να ψυχαγωγήσει, να δημιουργήσει και να ενεργοποιήσει την αισθητική συγκίνηση του παιδιού-αναγνώστη, ενθαρρύνοντας με αυτόν τον τρόπο στην ανάγνωση όλο και περισσότερων βιβλίων κάθε φορά. Παράλληλα, η Παιδική Λογοτεχνία, βοηθά στη διαμόρφωση του νέου πολίτη, μέσω της ανάπτυξης εμπειριών και ιδεών, τον εμπλουτισμό των συναισθημάτων τους, την καλλιέργεια της φαντασίας τους, την διαμόρφωση του χαρακτήρα τους, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της μίμησης και της ταύτισης, την κοινωνικοποίησή τους, την ανάπτυξη στη γλώσσα, καθώς και τις γνώσεις που θα αποκτήσουν, δηλαδή ανάγκες των μικρών παιδιών που είναι εφικτό να επιτευχθούν μέσα από αυτήν. Με βάση όλων των παραπάνω γίνεται φανερό πως τα παιδιά μπορούν να λάβουν ερεθίσματα εξίσου σε γνωστικό, πνευματικό και συναισθηματικό επίπεδο, εξελίσσοντας τα νοητικά και οξύνοντας την κριτική τους σκέψη από πολύ μικρή ηλικία.

Το παιδί από μικρή ηλικία έχει την τάση να μυείται στον έντεχνο λόγο, παρουσιάζοντας έτσι όχι μόνο ραγδαία ανάπτυξη της φαντασίας του, αλλά και πρόωρη ψυχική και γλωσσική ωρίμανση. Η ενασχόληση του με την λογοτεχνία έχει ως απόρροια την γρηγορότερη ανάπτυξη του αφηγηματικού λόγου του παιδιού, την ικανότητα ανάγνωσης και την ορθή προφορική έκφραση. Έρχεται σε επαφή με νέους κόσμους και μαθαίνει να σέβεται την διαφορετικότητα. Κάνει μια πρώτη, αλλά και ουσιαστική γνωριμία με διάφορες σημαντικές έννοιες και αρετές όπως είναι η φιλία, η αγάπη και η αλληλεγγύη. Το παιδί διατηρώντας στενές σχέσεις με το βιβλίο από μικρή ηλικία, αποκτά την δυνατότητα να ξεπεράσει τυχόν παιδικές φοβίες και δισταγμούς, καθώς και να εξερευνήσει θέματα που του είναι άγνωστα έως τώρα, βρίσκοντας λύσεις σε προβλήματα και δυσκολίες με τα οποία μπορεί να έρθει αντιμέτωπο. Αποκτά ερεθίσματα και του δημιουργείται η περιέργεια στο να εξερευνήσει όλο και περισσότερο τον κόσμο και αυτά που συμβαίνουν γύρω του. Για ένα παιδί, το σημαντικότερο επίτευγμα της διαρκούς επαφής του με την τέχνη και συγκεκριμένα με την Παιδική Λογοτεχνία, είναι η κατάκτηση και η εξέλιξη της γλώσσας.

Το παιδί μπορεί να ξεκινήσει τη γνωριμία με την Παιδική Λογοτεχνία από πολύ νεαρή ηλικία, αρκεί βέβαια να βρεθεί ο ενήλικας που θα το φέρει σε επαφή με το καλό - ποιοτικό βιβλίο και θα του διαβάσει ιστορίες, προκειμένου να εξοικειωθεί και το ίδιο με τη διαδικασία της ανάγνωσης. Η αγάπη για την ανάγνωση θα οδηγήσει προοδευτικά στη θέληση του παιδιού να διαβάσει βιβλία, την κατανόηση του γλωσσικού κώδικα και την μετέπειτα κατάκτηση της δεξιότητας της ανάγνωσης. Κατά τη διαδικασία της ανάγνωσης τα παιδιά είναι εφικτό να αναπτύξουν ένα πλήθος ικανοτήτων, όπως είναι για παράδειγμα η δημιουργική έκφραση, η φαντασία, καθώς και η κριτική σκέψη. Αλληλένδετα, τα παιδιά εξοικειώνονται με πολλές και διαφορετικές εκφάνσεις του γραπτού λόγου, εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους και εφοδιάζονται με κατάλληλα ερεθίσματα έχοντας ως στόχο να δομήσουν στη συνέχεια τη γραμματική της γλώσσας που ακούν, αλλά και να αφομοιώσουν τους συντακτικούς της κανόνες.

Επιπρόσθετα, μέσω του βιβλίου προσφέρονται στους μικρούς αναγνώστες γνώσεις για τον κόσμο, στάσεις ζωής, για αξίες και την ευαισθητοποίηση σε πολλά θέματα, που είναι δύσκολο να προσεγγιστούν με διαφορετικά μέσα. Η λογοτεχνία δημιουργεί πρότυπα και προσπαθεί να σκιαγραφήσει ήρωες, βοηθώντας έτσι τα παιδιά να διαμορφώσουν με βιωματικό τρόπο ηθικά και αισθητικά κριτήρια. Η υιοθέτηση προτύπων μέσα από την αφήγηση ιστοριών μπορεί να συμβάλλει θετικά στην ανάπτυξη του χαρακτήρα του παιδιού, υιοθετώντας έτσι θετικά στοιχεία στην συμπεριφορά του.

1º. Κεφάλαιο-Παιδική Λογοτεχνία

1.1. Προσδιορισμός του Όρου « Λογοτεχνία »

Σύμφωνα με τον Leavis η λογοτεχνία, και επιπλέον η τέρψη της, είναι προσιτή και δυνατή μόνο σε αυτούς που έχουν μια πιο ουσιαστική επαφή με το λογοτεχνικό κείμενο, κάτι όμως που από την αρχή αποκλείει τον άπειρο αναγνώστη και κατά συνέπεια και το παιδί. Σε αντίθεση με τον ενήλικο, το παιδί δεν μπορεί να κατακτήσει και να κατανοήσει με ευκολία το κείμενο όπως γίνεται αντιληπτό εξαιτίας των γλωσσικών δυσκολιών και της εμπειρίας, με αποτέλεσμα να καταλήξει κυρίως στην ευχαρίστησή του. Επιπρόσθετα, η χρήση του βιβλίου από τα παιδιά διαφέρει σημαντικά από εκείνη των ενηλίκων. Για τους ενηλίκους το κείμενο μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για τη ψυχαγωγία ή τη τροποποίηση των απόψεών τους, ενώ, αντίθετα, στην περίπτωση των παιδιών φαίνεται όχι μόνο να επηρεάζει τις απόψεις τους αλλά και αυτά τα ίδια (Κανατσούλη, 2007).

Το παιδί μπορεί να έρθει σε επαφή με τη λογοτεχνία μέσα από τις προφορικές αφηγήσεις και ιδίως αυτές που έχουν παραμυθιακή μορφή. Σταδιακά μυείται σε σχήματα και δομές που εμπεριέχονται στον λογοτεχνικό λόγο και τον απολαμβάνει αποπλαισιωμένα.

Πιο συγκεκριμένα, οι διάφοροι και ποικίλοι ορισμοί που κατά διαστήματα προτείνονται ως ορισμοί για την λογοτεχνία βασίζονται κυρίως:

- σε κάποια ιδιαίτερα γλωσσικά χαρακτηριστικά, τα οποία αποτελούν ίδιον μόνο του λογοτεχνικού γραψίματος
- σε κάποια πολιτισμικά συμφραζόμενα, κανόνες και αξίες, τα οποία είναι πολύ ιδιαίτερα για και ξεχωριστά για κάθε χώρα/ εποχή και για κάθε εποχή
- στον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται τα λογοτεχνικά κείμενα από τα ίδια τα άτομα, δηλαδή διαβάζοντας λογοτεχνία είμαστε διαφορετικά φορτισμένοι από ό, τι κατά την ανάγνωση της μη-λογοτεχνίας. Μέσα από τα κείμενα διεξαγάγουμε αισθήματα, συναισθήματα ή ακόμα και απαντήσεις (Κανατσούλη, 2007).

Με την άνθιση της θεωρίας της λογοτεχνίας ποικίλες λογοτεχνικές θεωρίες έχουν αναπτυχθεί. Σύμφωνα με τον Jacobson οι θεωρίες είναι εφικτό να κατηγοριοποιηθούν στην:

1. ρομαντική θεωρία: η οποία αποτελείται από το ενδιαφέρον για την εξέταση του λογοτεχνικού έργου με σκοπό να αποκαλυφθεί το πρόσωπο πίσω από το έργο.
2. μαρξιστική θεωρία: η οποία δίνει έμφαση για το κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο στο οποίο γράφτηκε το έργο.
3. στρουκτουραλιστική θεωρία: η οποία εστιάζει στο ενδιαφέρον για τα στοιχεία και τους κώδικες που συνθέτουν τα νοήματα των έργων και τα ενδοκειμενικά χαρακτηριστικά.
4. ψυχαναλυτική θεώρηση: η οποία βασίζεται στην αναζήτηση προβολών του συλλογικού ή ατομικού ασυνείδητου (Κανατσούλη, 2007).

1.2. Προσδιορισμός του Όρου « Παιδί »

Ο Tucker στο βιβλίο του: « The child and the book. A psychological and literary exploration, Cambridge University Press 1981 », προσπάθησε να εντοπίσει τα διαπολιτισμικά και διαχρονικά χαρακτηριστικά του παιδιού, αυτά δηλαδή που έχουν μια πιο καθολική ισχύ:

- αυθορμητισμός
- δεκτικότητα στην ισχύουσα κουλτούρα
- φυσιολογικούς περιορισμούς (δηλαδή σωματική αδυναμία)
- σεξουαλική ανωριμότητα
- τάση προσκόλλησης στους μεγαλύτερους
- αδυναμία αφηρημένης σκέψης
- μικρότερη ικανότητα συγκέντρωσης

Κρίνεται αναγκαίο όμως να επισημάνουμε ότι τα παραπάνω είναι γενικά και τροποποιούνται σε κάθε ατομική περίπτωση. Η έννοια της "παιδικής ηλικίας" δεν είναι επαρκώς θεμελιωμένη, τόσο σε θεωρητικό, όσο και σε βιβλιογραφικό επίπεδο.

Οι θεωρητικοί της Παιδικής Λογοτεχνίας Jacqueline Rose και Karin Lesnik-Oberstein αμφισβητούν ότι είναι δυνατόν να γνωρίσουμε τι είναι το παιδί πραγματικά και ποια είναι τα γνωρίσματά του – κατ' επέκταση τι είδους βιβλία πρέπει να γράφονται γι' αυτά. Κύριο επιχείρημά τους είναι ότι "το παιδί" είναι μια κατασκευασμένη έννοια, ένα κατασκεύασμα που κάθε χρονική στιγμή ανταποκρίνεται στις ισχύουσες, διαφορετικές κατά καιρούς, κοινωνικές επιταγές. Η δεύτερη μάλιστα μιλά για "πλασματικό" (fictional) παιδί, εννοώντας πως οτιδήποτε γνωρίζουμε για το τι είναι αυτό δεν "ανακαλύφθηκε", αλλά "επινοήθηκε" (Κανατσούλη, 2007)

1.3. Ορισμός Παιδικής Λογοτεχνίας

Η Μένη Κανατσούλη θεωρεί ότι ο συγκεκριμένος όρος, όπως και ο όρος Λογοτεχνία αποτελεί με λίγα λόγια μια προβληματική έννοια. Το νόημα της Παιδικής Λογοτεχνίας διαφοροποιείται και ποικίλλει από εποχή σε εποχή, καθώς και μεταβάλλεται από πολιτισμό σε πολιτισμό. Όσον αφορά την ακριβή σημασία της Παιδικής Λογοτεχνίας δεν είναι εφικτό να ορισθεί (ίσως είναι πιο εύκολο να αποσαφηνισθεί αποφαστικά), και όσες προσπάθειες και εάν πραγματοποιήθηκαν, έχοντας ως στόχο την επίτευξη διασαφήνισης του περιεχομένου της, έχουν μεγαλύτερη επιτυχία όταν πραγματεύεται το πεδίο αναφοράς της.

Τα έργα που συμπεριλαμβάνει το σώμα της Παιδικής Λογοτεχνίας είναι:

- Εικονογραφημένα παιδικά βιβλία
- Παραμύθια λαϊκά
- Μύθοι
- Σύγχρονες μικρές ιστορίες
- Βιβλία-παιχνίδια, διαδραστικά αφηγήματα, βιβλία με προβλέσιμη εξέλιξη
- Ποιήματα – λίμερικς -λογοπαίγνια
- Αφηγήματα-Μυθιστορήματα
- Βιβλία γνώσης, εγκυκλοπαιδικά (Κωτόπουλος, 2013)

Η Παιδική Λογοτεχνία προσεγγίζεται και ορίζεται κατά κύριο λόγο με συγκριτικό τρόπο, ουσιαστικά δηλαδή με όρους που σχετίζονται με την λογοτεχνία των ενηλίκων. Σύμφωνα με την Rebecca Lukens, « διαφέρει από την λογοτεχνία των ενηλίκων στον βαθμό, όχι στο είδος [...] και γράφοντας για παιδιά θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τα ίδια στάνταρ, όπως και στο γράψιμο για ενήλικους ». Ο Marcus Crouch ενστερνίζεται την άποψη της και συμφωνεί, προσθέτοντας βέβαια το κριτήριο ότι τα παιδικά βιβλία πρέπει να είναι εύληπτα, δηλαδή κατανοητά για αυτήν την νεαρή ηλικία. Αλληλένδετα, ο Nickolas Tucker αιτείται στην συγγραφέα, η οποία γράφει για τα μικρά παιδιά, να περιορίζεται αποκλειστικά σε συγκεκριμένες πτυχές της εμπειρίας και του λεξιλογίου. Από την άλλη πλευρά, ο Miles McDowell προσεγγίζει την σημασία της Παιδικής Λογοτεχνίας, εστιάζοντας στα χαρακτηριστικά

του παιδικού βιβλίου. Πιο συγκεκριμένα, τα παιδικά βιβλία είναι εν γένει συντομότερα και προτιμούν την ενεργό δράση από την στασιμότητα, τους διαλόγους και τα γεγονότα από τις περιγραφές και τις ενδοσκοπήσεις. Κατά κανόνα οι πρωταγωνιστές είναι παιδιά και η γλώσσα του βιβλίου είναι προσανατολισμένη στην γλώσσα του παιδιού. Καλό είναι να χρησιμοποιούνται οι συμβάσεις και η ιστορία να εκτυλίσσεται με εμφανείς ηθικές σχηματοποιήσεις τις οποίες συνήθως αγνοεί η λογοτεχνία των ενηλίκων. Παράλληλα, να έχουν ευδιάκριτη δομή και τέλος θα ήταν σημαντική παράλειψη να μην αναφερθούν τα στοιχεία του μαγικού και του φανταστικού, της απλότητας και της περιπέτειας που αποτελούν βασικά συστατικά του παιδικού βιβλίου (Κανατσούλη, 2007).

Η Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου εστιάζει ενδελεχώς στο περιεχόμενο της Παιδικής Λογοτεχνίας, καταγράφοντας έτσι τα σημεία αναγνώρισης της. Ως προς την μορφή, την λιτότητα του λόγου, την απουσία βωμολοχιών και σαρκασμού, την συντομία και το καίριο των περιγραφών, την αμεσότητα της αφήγησης, την διαγραφή των χαρακτήρων χωρίς επιμονή στην ψυχογράφηση τους. Ταυτόχρονα, ως προς το περιεχόμενο εντοπίζει ότι η υπόθεση έχει ξεκάθαρο πλαίσιο και η πλοκή είναι έντονη και γρήγορη, προπάντων ότι υπάρχει η κάθαρση και το διάχυτο αίσθημα ότι ο αναγνώστης είναι αντικείμενο αγάπης από τον συγγραφέα. Παράλληλα, διατυπώνει τα παρακάτω για την Παιδική Λογοτεχνία: «Έννοούμε την τέχνη του λόγου που καλλιεργείται από ενήλικες και απευθύνεται κατά κύριο λόγο στα παιδιά, είτε ενσυνείδητα το επιδιώκουν αυτό οι δημιουργοί της, είτε όχι. Με άλλα λόγια είναι το σύνολο των αισθητικά δικαιωμένων κειμένων που είναι σε θέση να συμβάλουν στη ψυχαγωγία των παιδιών και στην πνευματική τους καλλιέργεια, δηλαδή την ανάπτυξη της ικανότητας για αντίληψη της ομορφιάς, στην ωρίμανση της προσωπικότητας και στη διαμόρφωση ελεύθερης συνείδησης» (Πέτροβιτς, Ανδρουτσοπούλου, 1990).

Ο Peter Hollindale προσπαθώντας να επαναδιατυπώσει το αντικείμενο της Παιδικής Λογοτεχνίας στο βιβλίο του: Σημεία παιδικότητας στα παιδικά βιβλία, εισάγει την έννοια της παιδικότητας (childness) σύμφωνα με την οποία διαφοροποιείται ριζικά η άποψή του τόσο για το παιδί, όσο και για το είδος της λογοτεχνίας που απευθύνεται στο παιδί και στο οποίο συμπλέκονται και αλληλοκαθορίζονται οι τρεις παράμετροι: παιδί, ενήλικας, βιβλίο. Υποστηρίζει ότι με τον όρο παιδικότητα αποτελεί το να είναι κανείς ένα παιδί-δυναμικό, με φαντασία, να

πειραματίζεται, να αλληλεπιδρά, να είναι ευμετακίνητο. Η παιδικότητα λοιπόν κάθε άλλο παρά σημαίνει την ηλικιακή φάση της ετοιμασίας του παιδιού, ώστε να ενηλικιωθεί. Η αξία της δεν συνίσταται σε όλο αυτό το σύνολο των γνώσεων που μαζεύει το παιδί, ώστε να γίνει κάποτε ενήλικος, αλλά συνίσταται σε αυτά κυρίως τα βιώματα που τα ίδια τα παιδιά αποκομίζουν από αυτή τη φάση της ζωής τους, σημαίνει την αυτονομία των βιωμάτων αυτών σε σχέση με κάθε άλλη ηλικιακή φάση. Για το παιδί, αυτό που έχει σημασία είναι ότι έχει στο παρόν την εμπειρία να είναι παιδί και ότι έχει επίγνωση αυτής της παροντικής κατάστασης. Κατά συνέπεια, αυτό που είναι το επίμαχο σημείο για το Hollindale στον ορισμό του της Παιδικής Λογοτεχνίας είναι ότι πρόκειται για τα κείμενα εκείνα που έχουν κοινά κάποια συγκεκριμένα μυθοπλαστικά χαρακτηριστικά, τα οποία ενεργοποιούνται (ώστε να γίνουν λογοτεχνία για παιδιά) από ένα αναγνωστικό γεγονός: ότι διαβάζονται από παιδιά (Κανατσούλη, 2007).

Ο Ηρακλής Καλλέργης, εξετάζοντας το πρόβλημα της ιδεολογίας στην Παιδική Λογοτεχνία, ξεχωρίζει την ανάγκη να πάρουν σοβαρά οι συγγραφείς λογοτεχνημάτων για παιδιά και για νέους την δραστικότητα του ωραίου λόγου και τις ψυχικές ανάγκες της παιδικής ηλικίας, ώστε να προσφέρουν κείμενα «που πρώτιστα θα κάνουν τη συνείδηση του αναγνώστη να λειτουργήσει αισθητικά, θα περιέχουν όμως και κάποια ιδεολογικά μηνύματα». Κάνοντας την απόπειρα να γράψει για παιδιά ο λογοτέχνης, αυτόματα συνειδητοποιεί την ευθύνη του και προσπαθεί να εκφράσει τον άγγελο και όχι το δαίμονα που κρύβει μέσα του. (Κανατσούλη, 2007).

Οι απόψεις της Jacqueline Rose θίγουν μια πλευρά πιο αποσιωπημένη. Στην ουσία, υποστηρίζει ότι ο όρος παιδική λογοτεχνία δεν αντιστοιχεί προς το περιεχόμενο του, εφόσον υπάρχει καθαρά προς χρήση των ενηλίκων. Στην πραγματικότητα οι ενήλικοι φοβούνται την παιδική ηλικία για την έντονη σεξουαλικότητα της και γι' αυτό σχηματίζουν, εκ των υστέρων βέβαια, μιαν ιδανική εικόνα γι' αυτήν από την οποία αφαιρούνται όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία νιώθουν να τους απειλούν. Η παιδική λογοτεχνία δεν είναι παρά η μαζική προσπάθεια να πεισθούν τα παιδιά ότι οφείλουν να ανταποκρίνονται στα ιδεολογικά σχήματα με τα οποία φαντασιακά και εξιδανικευμένα οραματίζονται οι ενήλικοι την παιδική ηλικία (Κανατσούλη, 2007).

1.4. Χαρακτηριστικά παιδικής λογοτεχνίας

Σύμφωνα με τον Perry Nodelman, ο οποίος ουσιαστικά προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά της Λογοτεχνίας για παιδιά, διαπιστώνει πως η Παιδική Λογοτεχνία :

- Είναι απλή
- Επικεντρώνεται στη δράση
- Απευθύνεται στην παιδική ηλικία
- Εκφράζει απόψεις του παιδιού
- Είναι αισιόδοξη
- Τείνει προς το φαντασιακό
- Είναι μια μορφή ιερού ειδυλλίου
- Εγκλείει την αθωότητα
- Είναι διδακτική
- Είναι επαναληπτική
- Τείνει να εξισορροπήσει το ιδεώδες και το διδακτικό

(Nodelman, 1992)

1.5. Περίοδοι της Παιδικής Λογοτεχνίας στον Ελλαδικό χώρο

Στην Ελλάδα η Παιδική Λογοτεχνία χωρίζεται σε πέντε περιόδους.

Πιο συγκεκριμένα:

Η πρώτη περίοδος (1835 – 1858) έχει ως ορόσημο το πρώτο παιδικό περιοδικό με τίτλο «Παιδική Αποθήκη», το οποίο εκδόθηκε το 1836. Εξελίσσεται σε μία περίοδο είκοσι περίπου χρόνων και περιλαμβάνει έργα και ειδικότερα ποιήματα του Αλέξανδρου Ρίζου Ραγκαβή, του Αλέξανδρου Κατακουζηνού και του Ηλία Τανταλίδη. Το μεγαλύτερο ποσοστό των Ελλήνων σε αυτήν την φάση θεωρούνται μεταπελευθερωτικά αναλφάβητοι, συνεπώς δεν ανταποκρίνονται θετικά στην ανάγνωση των συγκεκριμένων έργων (Ζαγκότας, 2011).

Η δεύτερη περίοδος (1858-1917) αρχίζει το 1858 όπου αποτελεί μία σημαντική περίοδος, αφού τότε εκδόθηκε το έργο «Γεροστάθης» του Λέοντος Μελά. Η θεματολογία της περιόδου αυτής κινείται γύρω από τον διδακτισμό, τον εθνικό και θρησκευτικό φρονηματισμό και την αγάπη για την φύση, τα οποία εξακολουθούν να υπάρχουν και να κορυφώνονται μέχρι και το 1917. Άλλα επίσης σημαντικά και ξεχωριστά έργα είναι η «Ελληνική Χρηστομάθεια» του Ρίζου Ραγκαβή και το «Παραμύθι χωρίς Όνομα» της Πηνελόπης Δέλτα. Παράλληλα τότε ιδρύθηκε ο σύλλογος «Προς Διάδοση των Ελληνικών Γραμμάτων», ο οποίος και προωθεί το παιδικό βιβλίο. Τέλος, εκδίδεται το περιοδικό «Διάπλασης των Παίδων» από τον Νικόλαο Παπαδόπουλο, το οποίο προωθεί την Παιδική Λογοτεχνία και δημοσιεύει αργότερα το πρώτο νεοελληνικό διήγημα στη δημοτική, « Ο Τρομάρας» του Γ. Βιζυηνού. (Ζαγκότας, 2011).

Η τρίτη περίοδος (1917 – 1940) έχει την ίδια θεματολογία με τη δεύτερη περίοδο όπου εκτείνεται στις δεκαετίες του Μεσοπολέμου και ουσιαστικά ξεκινά το 1917 τότε που εισάγεται η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Βενιζέλου και επικρατεί μεγάλη κοινωνική αναταραχή με αιχμή του δόρατος το γλωσσικό ζήτημα. Πιο συγκεκριμένα, κυριαρχούν θέματα που αφορούν τη πατρίδα, τη θρησκεία και την οικογένεια. Στα κείμενα όμως παρατηρήθηκε ότι μειώνεται η αφήγηση και αυξάνεται η δράση. Οι ποιητές και οι πεζογράφοι την περίοδο αυτή είτε γράφουν για παιδιά είτε

συμπεριλαμβάνουν στους ήρωες τους παιδιά. Η Πηνελόπη Δέλτα αποτελεί συνδυαστικό κρίκο με την επόμενη περίοδο όπου με τον θάνατό της, το 1940, κλείνει αυτή η εποχή (Ζαγκότας, 2011).

Η τέταρτη περίοδος (1940 – 1974) καλύπτει τον ελληνοϊταλικό πόλεμο, την κατοχή, τον εμφύλιο, τη δικτατορία το 1967 και την πτώση της 1974. Όλα αυτά τα γεγονότα που συμβαίνουν και τα πρότυπα τα οποία μεταβάλλονται, επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό και την Παιδική Λογοτεχνία. Πραγματοποιούνται αρκετές μεταφράσεις κλασικών λογοτεχνικών έργων και διασκευές για παιδιά έργων των αρχαίων ελλήνων (π.χ «Ιλιάδα» και «Οδύσσεια»). Τέλος, η παιδική ποίηση παρουσιάζει σπουδαία έργα του Γιώργη Κρόκου, του Χάρη Σακελλαρίου, του Δημήτρη Χαρωνίτη, του Κώστα Καλαπανίδα κ.α. Παρόλο που δε γίνεται η καλύτερη δυνατή μετάφραση, το παιδί καταφέρνει να έρθει σε επαφή με μεγάλα έργα (Ζαγκότας, 2011).

Η πέμπτη περίοδος (1974 – σήμερα) και τελευταία διαδραματίζεται με την Μεταπολίτευση, η οποία ουσιαστικά σημαδεύει και την ακμή της Ελληνικής Παιδικής Λογοτεχνίας. Καταμετρώντας πλέον πάνω από εκατό χρόνια ύπαρξης, δημιουργεί την δική της Ιστορία γραμμένη από τον Χάρη Σακελλαρίου και από τον Δημήτρη Γιάγκο. Οι πολιτικές, κοινωνικές, εκπαιδευτικές, οικονομικές δομές της ελληνικής κοινωνίας αλλάζουν εξαιτίας των αλλαγών που συμβαίνουν στην καθημερινή ζωή. Η θεματογραφία της περιόδου αυτής διαφοροποιείται και σημειώνεται ένα άνοιγμα σε κοινωνικά θέματα (βία, ανεργία κλπ). Σε όλο τον Ελλαδικό χώρο δημιουργούνται βιβλιοθήκες, στις οποίες υπάρχουν πληθώρα και ποικίλα βιβλία στα ράφια τους. Επιπλέον, οι εκδόσεις των λογοτεχνικών βιβλίων αυξάνονται όλο και περισσότερο, η εικονογράφηση των παιδικών βιβλίων βελτιώνεται και γίνεται εισαγωγή της Παιδικής Λογοτεχνίας ως μάθημα στα Παιδαγωγικά Τμήματα της χώρας. Κατά τη διάρκεια της πέμπτης περιόδου εκδίδονται χιλιάδες παιδικά βιβλία, κάτι που δείχνει να αυξάνει τις εκδόσεις (Ζαγκότας, 2011).

1.6. Η Παιδική Λογοτεχνία σήμερα

Η παιδική λογοτεχνία εμπεριέχει τα κείμενα εκείνα που συμβάλλουν στην ψυχαγωγία και στην πνευματική καλλιέργεια και διαύγεια των παιδιών, στην ανάπτυξη της ικανότητας για την αντίληψη της ομορφιάς, στην ωρίμανση της προσωπικότητας και στην ανάπτυξη της ελεύθερης συνείδησης, σύμφωνα με το Δημήτρη Γιάκο. Στο χώρο της παιδικής λογοτεχνίας προπαγανδιστικά κείμενα θεωρούνται «κακή λογοτεχνία» (Παπαντωνάκης & Κωτόπουλος, 2011).

Σήμερα, ωστόσο, η παιδική λογοτεχνία διακρίνεται από μια ιδιάζουσα «οντολογική» κατάσταση, την ανυπαρξία της μέσα στην ύπαρξή της. Ως ον μὴ ον, δεν μπορεί να ανταποκριθεί στην επικοινωνιακή της λειτουργία και οι μαθητές να μετασχηματισθούν σε επαρκείς και ικανοί αναγνώστες. Προκαλεί αποστροφή, με αποτέλεσμα να μη διαβάζει λογοτεχνία η πλειονότητα των νεαρών μαθητών. Έτσι, η παιδική λογοτεχνία από ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον μάθημα που διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες του μαθητή (μύηση στην ελεύθερη και κριτική σκέψη – διαμόρφωση δημοκρατικής συνείδησης) κατάντησε να διδάσκεται με έναν αυστηρά τυποποιημένο τρόπο που δεν διεγείρει το ενδιαφέρον (Παπαντωνάκης & Κωτόπουλος, 2011).

Η αναγνώρισή της και η διδασκαλία της ως αυτοτελές μάθημα στα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και τα Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών έχει ανοίξει ερευνητικά πεδία, ώστε να μελετηθεί πληρέστερα, αν και στην Πρωτοβάθμια δεν έχει γίνει ακόμα αποδεκτή ως αυτοτελές μάθημα. Η διδασκαλία της λογοτεχνίας είναι στενά συνδεδεμένη με τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος και μόνο το τελευταίο ΔΕΠΠΣ κάνει λόγο για μερική αποδέσμευσή της από αυτό (Παπαντωνάκης & Κωτόπουλος, 2011).

1.7. Η σχέση της Παιδικής Λογοτεχνίας με το Νηπιαγωγείο

Αδιαμφισβήτητα η Παιδική Λογοτεχνία κατακτά όλο και περισσότερο τη θέση που της αξίζει, όχι μόνο στον ευρύτερο χώρο της τέχνης αλλά και σε αυτό της εκπαίδευσης και ειδικότερα στο νηπιαγωγείο, όπου ουσιαστικά έκανε την εμφάνισή της την τελευταία δεκαετία. Βέβαια, διάφορα είδη της παιδικής λογοτεχνίας (παραμύθι, ποίημα κτλ.) εντάσσονταν πάντα στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, με κύριο σκοπό ωστόσο την καλλιέργεια της γλώσσας. Τα τελευταία χρόνια διαπιστώνουμε ότι για πρώτη φορά η παιδική λογοτεχνία εντάσσεται στο νηπιαγωγείο στην «Αισθητική Αγωγή» και γίνεται λόγος για «Μύηση στον έντεχνο λόγο», με πρωταρχικό σκοπό την αισθητική καλλιέργεια του παιδιού (Παπανικολάου, Τσιλιμένη, 2002).

Το νηπιαγωγείο είναι θεμιτό να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα μέσα που διαθέτει, προκειμένου να μυήσει τα παιδιά στην λογοτεχνία. Αυτό συμβαίνει γιατί ψυχολόγοι και παιδαγωγοί σ' όλο τον κόσμο υποστηρίζουν πως η νηπιακή ηλικία είναι η επιδεκτικότερη στην τέχνη. Εξαιτίας της ραγδαίας νοητικής και συναισθηματικής εξέλιξης που παρατηρείται στο νήπιο, η νηπιακή ηλικία θεωρείται, επίσης, ιδιαίτερα πρόσφορη για τη μύησή του σε αξίες. Στο νηπιαγωγείο και γενικά στην προσχολική ηλικία πρέπει να στηθεί το υπόβαθρο που θα επιτρέψει στο παιδί να δεχτεί στο μέλλον πράγματα πιο ουσιαστικά και πολύπλοκα (Παπανικολάου, Τσιλιμένη, 2002).

Οι τρόποι που τα μικρά παιδιά είναι εφικτό να προσεγγίσουν τα λογοτεχνικά βιβλία στο χώρο του νηπιαγωγείου είναι δύο. Πρώτον, μέσω της νηπιαγωγού, η οποία επιλέγοντας την κατάλληλη στιγμή φωνάζει κοντά της τα παιδιά και τους αφηγείται ένα παραμύθι, μια ιστορία ή ένα ποίημα. Στην αφήγηση μπορεί να χρησιμοποιηθούν και ακουστικά μέσα κατά την διάρκεια της αφήγησης. Δεύτερον, μέσω της βιβλιοθήκης. Σε κάθε νηπιαγωγείο υπάρχει η γωνιά της βιβλιοθήκης και τα παιδιά είτε από μόνα τους, είτε με προτροπή της νηπιαγωγού διαλέγουν ένα βιβλίο, το οποίο ουσιαστικά είτε μπορούν να το πάρουν μαζί τους στο σπίτι για να το διαβάσουν, είτε κάθονται να το διαβάσουν στο νηπιαγωγείο στην γωνιά της βιβλιοθήκης.

2º. Κεφάλαιο-Μικρές Ιστορίες

2.1. Μικρές Ιστορίες

Η μικρή ιστορία μοιάζει αρκετά τόσο με το παραμύθι, όσο και με το διήγημα, όσον αφορά την έκτασή τους, όμως δεν είναι τίποτα από τα παραπάνω (Κανατσούλη, 2007). Ουσιαστικά, αποτελεί ένα είδος αφηγήματος που συναντάται μέσα του το είδος παραμυθιακής ιστορίας, όμως δεν βασίζεται πιστά στα χαρακτηριστικά του παραμυθιού. Στόχος των Μικρών Ιστοριών είναι η μετάδοση σημαντικών και ωφέλιμων γνώσεων, οι οποίες είναι απαραίτητες για την παιδική ηλικία. Παράλληλα, είναι σύντομες διηγήσεις στις οποίες αναπαριστώνται και καταγράφονται ρεαλιστικές εικόνες από την καθημερινή ζωή των παιδιών, με τέτοιον προσιτό τρόπο προς εκείνα, ώστε να είναι οικεία, συγκεκριμένα και να μπορούν να γίνουν κατανοητά με έναν άμεσο τρόπο. Οι μικρές ιστορίες επειδή απευθύνονται και βασίζονται στα μικρά παιδιά, συνοδεύονται πάντα με την παρουσία μεγάλων εικόνων, αποδίδοντας έτσι καλύτερα το νόημα του κειμένου.

Όσον αφορά την αγγλική ορολογία της θεωρίας της Παιδικής Λογοτεχνίας δεν υπάρχει κάποιος ξεχωριστός όρος που να αντιστοιχεί στο είδος των μικρών ιστοριών. Σύμφωνα με την Μενη Κανατσουλη μόνο ο Colin Mills φαίνεται να συμπεριλαμβάνει τις μικρές ιστορίες γενικά στο « βιβλία για μικρότερους αναγνώστες », ηλικίας μεταξύ 5-7 ετών, εννοώντας έτσι τις ιστορίες, στις οποίες τα ίδια τα παιδιά έρχονται αντιμέτωπα και ξεκινούν να αντιλαμβάνονται τους προβληματισμούς και τους φόβους τους. Καταλυτικό και σημαντικό ρόλο στην ζωή των παιδιών έχει η οικογένεια και γενικότερα οι ενήλικες, αφού μέσα από τις ιστορίες αυτές το παιδί θα καταφέρει να εξοικειωθεί τόσο με τους κανόνες, όσο και με τα όρια που τίθενται σ' αυτά από τους ενήλικες. Το παιδί όντας ευάλωτο και μικρό δεν μπορεί να επιβληθεί και να στηριχτεί το ίδιο μόνο του στην ζωή του και αυτό είναι το περιεχόμενο των βιβλίων που μελετά ο Colin Mills, τα οποία χαρακτηρίζει ως « μικρογραφικές ιστορίες » (miniaturized stories).

2.2. Είδος Παιδικής Λογοτεχνίας: Μικρές Ιστορίες

Στις σημερινές κοινωνίες παρόλο που η εξέλιξη της τεχνολογίας και τα μέσα επικοινωνίας της κατέχουν αξιοσημείωτη θέση στην καθημερινότητα μας, το βιβλίο συνεχίζει ακάθεκτα να έχει σπουδαίο ρόλο στην διάδοση των ιδεών και γνώσεων των ανθρώπων. Έτσι, τα παιδιά μέσα από την παιδική λογοτεχνία θα μπορέσουν να αποκτήσουν αντίστοιχα ερεθίσματα, μέσα από την επαφή και την συναναστροφή με τα παιδικά κείμενα.

Η Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά έπαιξε σημαντικό ρόλο στην διάδοση της παιδικής Λογοτεχνίας εξίσου στον προφορικό και γραπτό λόγο αντίστοιχα. Ιδρύθηκε το έτος του 1955, όμως οι ενέργειες και η δράση της ξεκίνησαν να εκτελούνται το 1958. Στόχος των μελών της ήταν να « ελληνοποιήσουν » το παιδικό βιβλίο, με σκοπό να αναδειχτούν τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν την ελληνική ταυτότητα, να ξεχωρίσει για την λογοτεχνική του ποιότητα, να είναι γραμμένο στην δημοτική γλωσσά, καθώς και να εκδηλώνει θετικά μηνύματα για την ζωή με έναν ξεχωριστό τρόπο. Για την επίτευξη όλων των παραπάνω, η Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά άρχισε να προκηρύττει κάθε χρόνο διαγωνισμούς, με σκοπό την συγγραφή παιδικών βιβλίων. Το 1970 διεξήχθη διαγωνισμός, στον οποίο απονεμήθηκε και ένα βραβείο. Πιο αναλυτικά, η συγκεκριμένη προκήρυξη αναγράφει: «Δ΄ Βραβείον Σταύρου Ζυγούρα εις μνήμην Ερμιόνης Αδαμαντιάδου δρχ. 8.000», Θέμα: «Σύντομες Ιστορίες για μικρά παιδιά».

Οι μικρές ιστορίες είναι βασισμένες σε πραγματικά γεγονότα, οι οποίες απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Σ' αυτές τις ιστορίες ο τόπος και ο χρόνος είναι συγκεκριμένος και όχι γενικός. Η θεματολογία των ιστοριών αντανακλάται στα οικεία βιώματα και τις λαχτάρες των παιδιών αυτής της ηλικίας. Σε μεγάλο ποσοστό μέσα από τις ιστορίες αυτές δεν αναδεικνύεται το ηθικό δίδαγμα της ιστορίας. Αντίθετα, από την άλλη πλευρά τα παιδιά ταυτίζονται με τους πρωταγωνιστές των ιστοριών, δημιουργώντας έτσι την ανάγκη να αποκτήσουν πρότυπα στην ζωή τους. Οι μικρές ιστορίες συμβάλλουν θετικά, υλοποιώντας το στην πράξη.

2.3. Χαρακτηριστικά των Μικρών Ιστοριών

Στην σημερινή εποχή, προσπαθώντας να αποδοθεί μια πιο ευρεία έννοια των μικρών Ιστοριών και λαμβάνοντας υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά τους στοιχεία, μπορούμε να πούμε ότι όταν λέμε « Μικρές Ιστορίες» εννοούμε μια αφήγηση ιστορίας θέτοντας όριο στο μήκος και την έκταση της με λιτή πλοκή, απλό ύφος και γλώσσα, προσεγγίζοντας με ρεαλιστικό τρόπο σκηνές από την καθημερινή ζωή των παιδιών και των ενηλίκων, καθώς και αξίες με ιδανικά. Ο ορισμός της έννοιας των Μικρών Ιστοριών αποδόθηκε από τον Β.Δ Αναγνωστόπουλο, σύμφωνα με τον οποίο εννοείται ότι είναι: « Λογοτεχνικές ρεαλιστικές διηγήσεις με θέματα γύρω από το περιβάλλον, τις ανάγκες, τα προβλήματα και τα όνειρα των μικρών παιδιών».

Όπως προαναφέραμε και προηγουμένως, η Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά κατέκτησε καθοριστικό ρόλο στην εξάπλωση των μικρών ιστοριών. Με αυτόν τον τρόπο κατάφερε να αποτυπώσει και να αποδώσει τα βασικά χαρακτηριστικά των μικρών ιστοριών. Επομένως, τα χαρακτηριστικά των μικρών ιστοριών που καθορίστηκαν από την Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά και είναι βασικά στοιχεία στην αφομοίωση του όρου αυτού σχετίζονται με: 1) την έκταση, 2) την γλώσσα, 3) την θεματολογία, 4) τους στόχους, 5) τα αφηγηματικά πρόσωπα και 6) τον χώρο και τον χρόνο. Ακολουθεί η ανάλυση των παραπάνω χαρακτηριστικών των μικρών ιστοριών (Τσιλιμένη, 2002).

Πιο συγκεκριμένα:

1) Έκταση

Όσον αφορά την έκταση, αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά των Μικρών Ιστοριών. Βασική προδιαγραφή που χαρακτηρίζει την έκταση τους είναι η συντομία. Αυτό συμβαίνει, επειδή αφορά και συνδέεται άρρηκτα με τα μικρά παιδιά, τα οποία έχουν την τάση να χάνουν την συγκέντρωσή τους και της προσοχή σε αυτήν την ηλικία. Μέσα από τις μικρές ιστορίες, οι οποίες παρατίθενται με σύντομο τρόπο, γίνεται εφικτό να αναδειχτεί το νόημα της ιστορίας, το οποίο είναι βασισμένο στα ενδιαφέροντα και τις γνώσεις των παιδιών. Έτσι, τα παιδιά τις βρίσκουν ενδιαφέρουσες αυτές τις ιστορίες και δεν κουράζονται κατά την διάρκεια

παρακολούθησης τους, εστιάζοντας την προσοχή τους σε αυτές. Στο νηπιαγωγείο ο εκτιμώμενος χρόνος που αφιερώνεται στην αφήγηση μιας μικρής ιστορίας συνήθως περιορίζεται στα δέκα με δέκα πέντε λεπτά, προκειμένου το παιδί να κατανοήσει το περιεχόμενο της ιστορίας, αποδίδοντας την πλοκή της.

2) Γλώσσα

Όσον αφορά την γλώσσα στην οποία αποτυπώνονται οι μικρές ιστορίες, είναι συνδεδεμένη στενά με το λεξιλόγιο των παιδιών. Κρίνεται αναγκαίο να γράφονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μικρών παιδιών σύμφωνα με την τρυφερή ηλικία, στην οποία βρίσκονται. Ουσιαστικά, η γλώσσα γράφεται με λιτό τρόπο, χρησιμοποιώντας απλές λέξεις και εκφράσεις ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο των παιδιών. Παράλληλα, καταγράφονται και αποτυπώνονται τα γεγονότα με άμεσο, οικείο και γνώσιμο τρόπο για τα παιδιά, αιτιολογώντας το κάθε τι που συμβαίνει στην πλοκή της ιστορίας, προκειμένου να γίνονται όλα αντιληπτά και κατανοητά σε εκείνα.

3) Θεματολογία

Σχετικά με την θεματολογία που επιλέγεται να χρησιμοποιηθεί στις Μικρές Ιστορίες είναι τέτοια, με σκοπό να κεντρίσει και να προκαλέσει το ενδιαφέρον και την προσοχή των παιδιών. Αυτό σημαίνει, πως οι ιστορίες αυτές είναι βασισμένες στους προβληματισμούς, τα θέλω και τα βιώματα των παιδιών. Μέσα από την αλληλεπίδραση των παιδιών με τις μικρές ιστορίες, γίνεται εφικτή η όξυνση του νου και των γνώσεων τους. Συνήθως, τα θέματα που επιλέγονται για την καταγραφή ιστοριών, σχετίζονται με την αγάπη, την φιλία, την ειρήνη, την κουλτούρα και τον πολιτισμό άλλων χωρών, το φυσικό περιβάλλον κ.λπ.

4) Στόχοι

Τα παιδιά μέσα από την ανάγνωση των μικρών ιστοριών είναι εφικτό να ψυχαγωγηθούν, να διασκεδάσουν και να περάσουν ευχάριστα τον χρόνο τους, απολαμβάνοντας το άκουσμα μιας ιστορίας. Αλληλένδετα, στόχος των μικρών ιστοριών είναι τα παιδιά να προβούν στο να καταλήξουν σε συμπεράσματα, αξιολογώντας έτσι το περιεχόμενο της πλοκής της ιστορίας και εμβαθύνοντας σε αυτήν. Τα παιδιά μπορούν να αναγνωρίσουν και να αποδεχτούν τα συναισθήματα

τους μετά το πέρας της αφήγησης μιας ιστορίας, ανάλογα με το τι ερεθίσματα προκάλεσε στα ίδια και τι ακριβώς αισθάνθηκαν κατά την διάρκεια της. Γενικά, οι μικρές ιστορίες έχουν περισσότερο ηθικό χαρακτήρα, απ' ό,τι διδακτικό, εστιάζοντας με αυτόν τον τρόπο στα γεγονότα και την δράση των ηρώων. Τα παιδιά μπορούν να ταυτιστούν πολλές φορές μέσα με τους πρωταγωνιστές των ιστοριών.

5) Αφηγηματικά πρόσωπα

Τα παιδιά μικρής ηλικίας έχουν ως χαρακτηριστικό γνώρισμα την συμβολικότητα. Για αυτόν τον λόγο, στο μεγαλύτερο ποσοστό στις μικρές ιστορίες χρησιμοποιούνται ήρωες, τα ζώα, τα πουλιά, τα έντομα, καθώς και αντικείμενα που προσεγγίζουν με αμεσότητα, παραστατικότητα και ζωντάνια το κείμενο. Με αυτόν τον τρόπο, γίνεται πιο προσιτή η ιστορία προς τα παιδιά. Τα αφηγηματικά πρόσωπα μπορεί να είναι γνώριμα στα παιδιά, όπως για παράδειγμα η μαμά, η γιαγιά, ο παππούς, τα παιδιά, ο γιατρός κ.λπ.

6) Χώρος- Χρόνος

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι οι έννοιες του χώρου και του χρόνου γίνονται δύσκολα αντιληπτά από τα μικρά παιδιά. Έτσι, ο χώρος που διαδραματίζονται τα γεγονότα μια ιστορίας είναι γνώριμα στα παιδιά, όπως για παράδειγμα μπορεί να είναι το σπίτι, η γειτονιά, το σχολείο, η φύση, το χωριό, η πόλη. Ο ρεαλισμός συναντάται στην απεικόνιση του χώρου, χωρίς να εμπεριέχονται περισσότερες προσθήκες και περιγραφές που να έχουν φανταστικά, δηλαδή μη υπαρκτά στοιχεία, προκειμένου να συμβαδίζουν με την πραγματικότητα. Από την άλλη μεριά, ο χρόνος που συναντάται περισσότερο στις Μικρές Ιστορίες είναι το παρόν. Οι έννοιες του χθες, του σήμερα, του αύριο συγχέουν τα παιδιά, για αυτό και συχνά παραλείπονται και αποφεύγονται να χρησιμοποιούνται.

Οι συγκεκριμένες ιστορίες παρόλο που είναι φανερό η συντομία τους, έχουν έναν προκαθορισμένο σχεδιασμό, αποτελούμενες από μια αρχή, μια μέση και ένα τέλος. Έτσι, ο συγγραφέας της ιστορίας είναι εφικτό να αναδείξει σε μια περιορισμένη αφήγηση μιας ιστορίας τα πρόσωπα, την δράση-αντίδραση, καθώς και την λύση. Το τέλος σε κάθε περίπτωση είναι αισιόδοξο, εφόσον στοχεύει στην ενθάρρυνση του θετικού αισθήματος, δίνοντας την εντύπωση ότι όλα θα πάνε καλά έχοντας ένα αίσιο τέλος, φανερώνοντας στα παιδιά πάντοτε μια λύση που θα ανακαλύψουν στην πορεία.

Ταυτόχρονα, έχει αποδειχθεί ερευνητικά ότι τα μικρά παιδιά προτιμούν τις μικρές ιστορίες με ευχάριστη, αισιόδοξη λήξη για αυτό και το τέλος τους είναι συνήθως προβλέψιμο και θετικό. Από την άλλη το τέλος είναι πάντα αισιόδοξο και οι λύσεις που δίνονται σε κάποιες περιπτώσεις καταστάσεων τονίζουν πάντα τη θετική πλευρά της υπόθεσης, ικανοποιώντας έτσι συναισθηματικά τον εσωτερικό κόσμο των παιδιών. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται το αίσθημα της ασφάλειας του και η αγωνιστικότητα - επιμονή του για την επίλυση παρόμοιων καταστάσεων που αντιμετωπίζει και το ίδιο. Μαθαίνει να παρατηρεί και να αξιοποιεί τις πληροφορίες και τις γνώσεις που λαμβάνει από τις ιστορίες αυτές.

2.4. Οι Σκοποί των Μικρών Ιστοριών

Οι μικρές ιστορίες προσεγγίζουν τα μικρά παιδιά με έναν ρεαλιστικό τρόπο, σύμφωνα με τον οποίο παρουσιάζονται διάφορα γεγονότα. Τα παιδιά είναι θεμιτό να μάθουν να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα τους και να μην θεωρούν ότι όλα λύνονται με έναν μαγικό τρόπο, όπως συμβαίνει στα παραμύθια, αλλά με την λογική του ανθρώπου. Μέσα από την αφήγηση ιστοριών στα παιδιά επιτυγχάνεται η πνευματική εξέλιξη τους, αναπτύσσοντας έτσι στοιχεία και συμβάλλοντας στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Το παιδί αποκτά τρόπους σωστής συμπεριφοράς και μαθαίνει να συνυπάρχει με άλλα άτομα. Αποκτά αξίες και ιδανικά. Σε όλα αυτά που προαναφέραμε παραπάνω μπορεί να συντελέσουν αξιοσημείωτο ρόλο οι Μικρές Ιστορίες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω των σκοπών που τίθενται κατά την διάρκεια της αφήγησης τους (Τσιλιμένη, 2002).

Πιο συγκεκριμένα:

- Ψυχαγωγικός σκοπός: Ο συγκεκριμένος σκοπός αποσκοπεί στην ψυχαγωγία των παιδιών. Η ηλικία μεταξύ τριών και έξι ετών είναι συνδεδεμένη με τις έννοιες της χαρμονής, του ενθουσιασμού και της ζωντάνιας. Εντοπίζονται και θίγονται μέσα από τα θέματα των ιστοριών και της πλοκής τους, τα οποία βασίζονται στα παιχνίδια, στις αταξίες, στις απολαύσεις και στα θέλω των μικρών παιδιών.
- Διανοητικός σκοπός: Ο συγκεκριμένος σκοπός δίνει έμφαση στην διέγερση της φαντασίας και στην καλλιέργεια του νου, οξύνοντας έτσι την ενίσχυση των ιδεών των μικρών παιδιών. Αυτά μπορούν να υλοποιηθούν μέσα από τις συζητήσεις, τις ενέργειες και τις πράξεις των ηρώων που εντοπίζονται σε μια ιστορία. Το παιδί ξεφυλλίζοντας την είναι εφικτό να μεταβεί σε έναν άλλον κόσμο, στον οποίο κυριαρχούν οι ήρωες της ιστορίας. Τα αφηγηματικά πρόσωπα και τα θέματα που επιλέγονται βασίζονται σε πραγματικά γεγονότα της καθημερινής ζωής. Γίνονται αναφορές σε ανθρώπους και πρόσωπα που είναι οικεία και γνώριμα στα παιδιά. Τα πρόσωπα των ιστοριών αυτών που παρατηρούνται μπορεί να είναι συγγενικά πρόσωπα, όπως για παράδειγμα

μαμά, γιαγιά, αδελφός κ.λπ. ή μπορεί να γίνεται αναφορά σε ανθρώπους που ασκούν διάφορα γνωστά επαγγέλματα για τα παιδιά όπως πυροσβέστης, γιατρός, αστυνομικός κ.λπ., δημιουργώντας έτσι πρότυπα για τα παιδιά. Αλληλένδετα, τα θέματα που συναντώνται μπορεί να έχουν σχέση με το φυσικό περιβάλλον, την αγάπη, την φιλία, την συνεργασία, την προσφορά κ.λπ., έχοντας ως απόρροια όλων των παραπάνω τον εμπλουτισμό των γνώσεων των μικρών παιδιών για το περιβάλλον στο οποίο ζουν, καθώς και τα άτομα που δραστηριοποιούνται και ενεργούν σ' αυτό.

- Γλωσσικός σκοπός: Με τον συγκεκριμένο σκοπό των μικρών ιστοριών, τα παιδιά είναι εφικτό να γνωρίσουν και να έρθουν σε επαφή με την εκμάθηση και την ανάπτυξη της μητρικής γλώσσας. Σε αυτήν την μικρή ηλικία στην οποία βρίσκονται, τα παιδιά δεν έχουν πλούσιο και εμπλουτισμένο λόγο. Για τον λόγο αυτόν, τα βιβλία με τις μικρές ιστορίες είναι γραμμένα με τέτοιο τρόπο, προκειμένου η πλοκή της ιστορίας να καθίσταται κατανοητή από τα παιδιά. Από την άλλη πλευρά βέβαια, μέσα στα κείμενα μπορεί να συναντώνται λέξεις και όροι που δεν είναι γνωστά στα παιδιά, δηλαδή να μην τις έχουν ξανά ακούσει άλλη φορά, στοχεύοντας με αυτόν τον τρόπο στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους. Ουσιαστικά, αυτές οι καινούριες λέξεις μπορούν να γίνουν κατανοητές από την πλοκή της ιστορίας κατά την διάρκεια της αφήγησης, καθώς και από τις εικόνες που την συνοδεύουν, αποδίδοντας με αυτόν τον τρόπο καλύτερα το νόημα της ιστορίας.
- Αισθητικός σκοπός: Ο συγκεκριμένος σκοπός στοχεύει στην ενίσχυση της αισθητικής των μικρών παιδιών. Αυτό μπορεί να γίνει εφικτό μέσα από τις φιγούρες, τα χρώματα, τα σχέδια, τα μοτίβα που παρατίθενται στις εικόνες που συνοδεύουν την πλοκή της ιστορίας. Με αυτόν τον τρόπο, το παιδί παρατηρεί και εστιάζει την προσοχή του στις εικόνες, λαμβάνοντας έτσι ποικίλα ερεθίσματα. Στην συνέχεια, το ίδιο το παιδί μπορεί να τα αποτυπώσει και να τα αξιοποιήσει στις δικές του ζωγραφιές και τα έργα του, όντας εμπνευσμένο από την ιστορία που άκουσε. Οι εικόνες που παρατίθενται στις ιστορίες είναι διαμορφωμένες και σχεδιασμένες με έναν κατάλληλο και

προσιτό τρόπο, προκειμένου να ανταποκρίνονται στην νεαρή ηλικία και πνεύμα των παιδιών.

- Ηθικός σκοπός: Ο συγκεκριμένος σκοπός αποσκοπεί στην ενδυνάμωση της προσωπικότητας των παιδιών βασισμένο στις ηθικές αξίες και ιδανικά. Τα ηθικά διδάγματα ενισχύονται από τις ενέργειες και την ζωή των ηρώων. Στις ιστορίες αυτές οι ήρωες που εντοπίζονται καταφέρνουν να ξεπεράσουν δυσκολίες και προβλήματα με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι, παθαίνουν, αποκτούν προβληματισμούς, περνάνε όμορφα. Όλες αυτές οι ενέργειες γίνονται αντιληπτές από το παιδί, οξύνοντας έτσι την κριτική του σκέψη και αποκτά αυτογνωσία, δηλαδή να γνωρίσει καλά τον εαυτό του σε όλες τις τυχόν εκφάνσεις του.

2.5. Μικρές Ιστορίες και Αφήγηση

Η αφήγηση σε συνδυασμό με την εικόνα αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο, το οποίο κατέχει αξιοσημείωτη θέση στις Μικρές Ιστορίες, καθώς και στην Παιδική Λογοτεχνία, εφόσον όπως η εικόνα συμβάλλει θετικά στην καλύτερη κατανόηση μιας ιστορίας, με παρόμοιο τρόπο και η αφήγηση αποτελεί συνδετικό κρίκο που ενώνει το παιδί με τους ήρωες του αφηγήματος. Η σημαντικότερη, ωστόσο, λειτουργία της αφήγησης είναι ότι με αυτήν το παιδί διδάσκεται την μητρική του γλώσσα. Το παιδί πηγαίνοντας στο νηπιαγωγείο έρχεται σε επαφή με τον νηπιαγωγό και κατ' επέκταση με τον λόγο του, ο οποίος είναι θεμιτό να είναι ορθός, γιατί είναι πολύ καθοριστικός για την γλωσσική εξέλιξη και ανάπτυξη των παιδιών. Με αυτόν τον τρόπο, ο αφηγηματικός λόγος του νηπιαγωγού θα επηρεάσει και θα συμβάλλει θετικά τον λόγο του νηπίου, αφού το ίδιο από την μια θα μιμηθεί τον τρόπο ομιλίας του υιοθετώντας και χρησιμοποιώντας δικό του λεξιλόγιο, και από την άλλη πλευρά το ύφος του, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται. Σύμφωνα με τον Β. Δ Αναγνωστόπουλο: «...ο νηπιαγωγός, όταν αφηγείται πχ το παραμύθι της ημέρας είναι σαν να τελεί λειτουργία μέσα στον ναό της μητρικής γλώσσας, με κατηχούμενους τα νήπια ».

Ουσιαστικά γίνεται αντιληπτό πως ο νηπιαγωγός πραγματοποιεί με την αφήγηση του ένα πολύ μεγάλο και σπουδαίο έργο. Για την επίτευξη όμως αυτού του σκοπού κρίνεται αναγκαίο να υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Τέτοιες προϋποθέσεις είναι η γνώση της ιστορίας, η ψυχολογική προετοιμασία των παιδιών, η προετοιμασία του χώρου, η απλότητα και η αμεσότητα του λόγου, η δραματικότητα, η αισιοδοξία, ο ενθουσιασμός, η σωστή άρθρωση και τέλος η ορθοφωνία (Αναγνωστόπουλος, 1994).

2.6. Η συμβολή των εικόνων στις Μικρές Ιστορίες

Η εικόνα κατέχει αξιολογική θέση σε ένα παιδικό βιβλίο και ειδικότερα στις Μικρές Ιστορίες, στις οποίες συμβάλλει θετικά. Πιο συγκεκριμένα, ένα εικονογραφημένο βιβλίο αποτελεί το πρώτο σημείο αναφοράς διασύνδεσης του παιδιού με την τέχνη. Αυτό συμβαίνει επειδή συμβάλλει στην ενίσχυση της παρατηρητικότητας, καθώς και της φαντασίας του. Οι εικόνες είναι θεμιτό να παρουσιάζουν τον βιωματικό κόσμο των παιδιών, καθώς και την πραγματικότητα που τους κατακλύζει. Το παιδί γνωρίζει μέσα από τις ιστορίες και έρχεται πιο κοντά στην φύση, αλλά ταυτόχρονα καθιστά εφικτή την όξυνση της κριτικής σκέψης, διεγείροντας τον νου και δημιουργώντας ποικίλους συνειρμούς μέσα από την παράθεση ερεθισμάτων και πληροφοριών. Οι πληροφορίες σχετίζονται με το πλησιέστερο περιβάλλον του, την φύση και γενικότερα οτιδήποτε απαρτίζει την ζωή. Έτσι, το παιδί κατευθύνεται στην δημιουργία αφηρημένης σκέψης. Καθιστά κατανοητό στο παιδί πως ο κόσμος των σχημάτων είναι εμπλουτισμένος και κάθε τι που μας περιτριγυρίζει είναι πιθανό να έχει διαφορετικό σχήμα και μορφή. Το παιδί φιλτράρει τις πληροφορίες που λαμβάνει από τις εικόνες μέσω της παρατηρητικότητας που διακατέχει η συγκεκριμένη ηλικία, εμβαθύνοντας στις γνώσεις και διευρύνοντας τους ορίζοντες του, με στόχο την διέγερση της φαντασίας του.

Επιπρόσθετα, το εικονογραφημένο βιβλίο αποτελεί για τα παιδιά μήση για την ίδια την ζωή. Η εικόνα κατέχει πρωτίστως γνωστικό χαρακτήρα. Το παιδί εξοικειώνεται με τον κόσμο μέσω της εικόνας, η οποία ακολουθείται από την λεκτική περιγραφή του. Η εικόνα όμως δεν οριοθετείται μόνο σε αυτόν τον ρόλο. Αντιθέτως, είναι θεμιτό και κρίνεται αναγκαίο η εικόνα να παραθέτει πιο πολλά από όσα λέει ο λόγος, ή τουλάχιστον να λέει πιο λίγα, με σκοπό όμως την παρότρυνση του αναγνώστη να σκεφτεί και άλλα, διεγείροντας την φαντασία.

Ο ρόλος της εικόνας είναι σπουδαίος και για έναν ακόμη λόγο. Η εικόνα λειτουργεί υποβοηθητικά στο κείμενο. Σε ένα παιδικό βιβλίο οι εικόνες που εκτίθενται, περιγράφουν τα γεγονότα που συμβαίνουν στην ιστορία, αποδίδοντας έτσι εν συντομία την περίληψη του νοήματος του κειμένου. Το βιβλίο καθίσταται δελεαστικό με τις εικόνες, αφού με αυτόν τον τρόπο παραλείπεται η μονοτονία του κειμένου. Τα

παιδιά προσεγγίζονται από την προβολή εικόνων μιας ιστορίας, στην οποία αφουγκράζονται και παρακολουθούν με προσοχή την εξέλιξη της μέσα από αυτές, διότι τα χρώματα και τα σχήματα που παρατηρούνται και εντοπίζονται, καταλήγοντας έτσι στην πρόκληση ενδιαφέροντος. Αλληλένδετα, τα ίδια τα παιδιά καταφεύγουν στην δημιουργία νέων δικών τους εικόνων μετά την αφήγηση, πέρα από τις ήδη παρατιθέμενες εικόνες.

Τέλος, η εικόνα στο παιδικό βιβλίο διακατέχει και διακοσμητικό ρόλο. Τα στοιχεία που απαρτίζουν μια εικόνα, στολίζουν και κάνουν πιο όμορφο το παιδικό βιβλίο. Προσεγγίζοντας τα παιδιά με αυτόν τον τρόπο να προβούν στην αγορά του. Έτσι, καθίσταται δυνατή η όλο και μεγαλύτερη πώληση παιδικών βιβλίων που έχουν ενδιαφέρον περιεχόμενο, τόσο στον λόγο, όσο και στην εικόνα.

3°. Κεφάλαιο-Σημαντικότητα της φιλίας

3.1. Η αξία της φιλίας στο νηπιαγωγείο

Ένα σημαντικό κομμάτι στη ζωή του ανθρώπου είναι οι καλές σχέσεις με τους συνανθρώπους μας, έξω από τον οικογενειακό κύκλο. Ουσιαστικά η δημιουργία ενός δεσμού με έναν άνθρωπο που έχεις βρεθεί κοντά του για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα δημιουργεί μια φιλία. Με την φιλία απευθυνόμαστε στην σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων ατόμων του ίδιου ή και διαφορετικού φύλου, με κύρια χαρακτηριστικά την αγάπη, την αφοσίωση και την κατανόηση, χωρίς κατ' ανάγκη να υπάρχει συμφέρον, κίνητρο ή ανώτερος στόχος. Βασίζεται έμπρακτα στην αμοιβαία εμπιστοσύνη του ενός προς τον άλλον, καθώς και στην ειλικρίνεια που έχουν μεταξύ τους. Αδιαμφισβήτητα η φιλία δεν καθορίζεται από την φυλή, το χρώμα και την εθνικότητα.

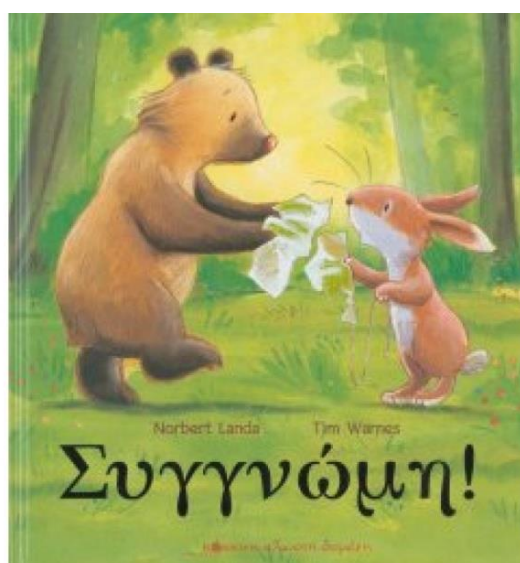
Τα παιδιά από πολύ μικρή ηλικία αναπτύσσουν και ωφελούνται από τις φιλικές σχέσεις στις οποίες υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη. Μέσα από τις φιλίες είναι εφικτό να συνειδητοποιήσουν κοινωνικές αξίες, να συνυπάρξουν αρμονικά με τους συμμαθητές τους, καθώς και να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση τους. Επιπρόσθετα, οι φιλίες ενισχύουν και σταθεροποιούν τους κανόνες, τις στάσεις και τις αξίες κάθε ομάδας, λειτουργώντας ως βασικό υπόβαθρο τόσο σε ατομικό, όσο και σε ομαδικό επίπεδο συναγωνισμού. Ακόμη, ένας φίλος μπορεί να βοηθήσει το παιδί να αντιμετωπίσει τις αρνητικές συνέπειες της αντιπάθειας και της απομόνωσης από τους συμμαθητές του. Η απόκτηση σταθερών και «ικανοποιητικών» φιλιών έχουν καλύτερη στάση προς το σχολείο και τα παιδιά μέσα από αυτές κατορθώνουν πολλά περισσότερα.

Μέσα από την φιλία τα παιδιά μπορούν να μοιραστούν τους φόβους, τα συναισθήματα, καθώς και κάθε λεπτομέρεια της ζωής τους. Το να έχουν τουλάχιστον έναν καλό φίλο, τον οποίο εμπιστεύονται, τους μαθαίνει ουσιαστικά με ποιον τρόπο να σχετίζονται με άλλους χωρίς να νιώθουν αμήχανα. Παράλληλα, τα καθιστά ικανά να αντιλαμβάνονται τις σκέψεις, τις προσδοκίες, τα συναισθήματα και τις προθέσεις των άλλων (Craig, Baucum, 2007).

4°. Κεφάλαιο-Περίληψεις Σύγχρονων Ιστοριών με θέμα την φιλία

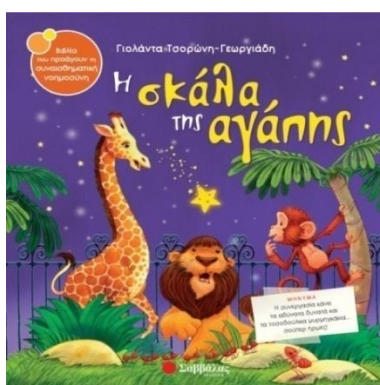
4.1. Συγγνώμη!, Εκδόσεις Κόκκινη Κλωστή Δεμένη (2010)

Η συγκεκριμένη ιστορία πραγματεύεται την φιλία ενός λαγού και ενός αρκούδου. Εστιάζει στο γεγονός ότι ακόμα και οι καλύτεροι φίλοι είναι πιθανό να αντιμετωπίσουν δυσκολίες, να δημιουργηθούν προβλήματα-εντάσεις ανάμεσα τους ή και να μαλώσουν μεταξύ τους. Στο τέλος όμως πάντα τα ξεπερνούν όλα, επειδή είναι φίλοι κολλητοί, ζητώντας συγγνώμη ο ένας στον άλλον. Αλληλένδετα, γίνεται αναφορά στο ότι είναι υπέροχο συναίσθημα να είμαστε καλοί φίλοι, αλλά και να έχουμε καλούς φίλους στην ζωή μας. Πιο συγκεκριμένα, ένα αστραφτερό χαρτί που γυαλίζει θα γίνει η αιτία να μαλώσουν αυτά τα δυο ζώακια. Το χαρτί έχει δυο όψεις, όμως το κάθε ζώο βλέπει μόνο τον εαυτό του. Έτσι, ο ένας κατηγορεί τον άλλον ότι το χαρτί απεικονίζει τον εαυτό του, με αποτέλεσμα τα δυο ζώα να μαλώσουν. Τότε, αρχίζει να το τραβάει ο καθένας, με αποτέλεσμα να τεντωθεί και να σκιστεί σε δυο κομμάτια. Ο καθένας όντας θυμωμένος, απομακρύνεται με το δικό του κομμάτι στο χέρι. Ο θυμός πέρασε, αναπολώντας τις ωραίες στιγμές που περνούσαν μαζί. Ο ένας άρχισε να λείπει στον άλλον, μιας και δεν είχαν χωριστεί ξανά. Τότε, όταν συναντήθηκαν ξεκίνησαν να ζητάνε συγγνώμη, δίνοντας πίσω το λαμπερό χαρτί ο ένας στον άλλον. Έπειτα αφού συμφιλιώθηκαν, κάθισαν ο ένας δίπλα στον άλλον και κοίταξαν τα αστραφτερά κομμάτια τους ενωμένα. Συμπερασματικά, ο λαγός και ο αρκούδος είδαν μια εικόνα και των δυο μαζί, πράγμα πολύ καλύτερο από δυο ξεχωριστές εικόνες που δεν χωράνε και τους δυο φίλους.

4.2. Η σκάλα της αγάπης, Εκδόσεις Σαββάλας (2015)

Η συγκεκριμένη ιστορία πραγματεύεται την έννοια της φιλίας και της συνεργασίας μεταξύ των μελών μιας ομάδας, καθώς και τον τρόπο που είναι θεμιτό να συμπεριφερόμαστε όλοι μαζί συλλογικά, όταν προκύπτει ένα πρόβλημα. Το παραμύθι εστιάζει στην ενσυναίσθηση, η οποία αποτελεί σημαντικό συστατικό της φιλίας, προκειμένου να αναπτυχθεί η ικανότητα να μπορούμε να μπούμε στην θέση των άλλων, δηλαδή να καταλαβαίνουμε και να αισθανόμαστε με τον ίδιο τρόπο την κατάσταση που βιώνει ένα άλλο άτομο. Έτσι, στην συγκεκριμένη περίπτωση ένα λαμπερό αστέρι από τον ουρανό χάνει ξαφνικά την ισορροπία του και προσγειώνεται στο « Ιατρείο των Ζώων », αφήνοντας πίσω αστερόσκονη σε όλη την διαδρομή. Τα ζώα αναστατωθήκαν και έσπευσαν να δουν τι συμβαίνει. Το αστέρι εξήγησε ότι πρέπει να γυρίσει πίσω στον ουρανό απ' όπου ήρθε, διαφορετικά θα έχανε για πάντα την λάμψη του. Ό, τι δεν κατάφερε η δύναμη του λιονταριού, η ευκινησία της μαϊμούς και το ύψος της καμηλοπάρδαλης, το κατόρθωσε ένα τόσο δα μυρμηγκάκι μαζί με τους υπόλοιπους φίλους του, δίνοντας με αυτόν τον τρόπο λύση στο πρόβλημα. Το μυρμηγκι ζητούσε διαρκώς απλά μια ευκαιρία να βοηθήσει. Τα υπόλοιπα ζώα αμφισβητούσαν το μυρμηγκι λόγω του μικρού σώματος που είχε. Έτσι, έμειναν να το κοιτούν με απορία, δίνοντας του επιτέλους την δυνατότητα να προσπαθήσει και αυτό. Το μυρμηγκι εμφανίστηκε μετά από λίγο. Όχι μόνο του όμως, αλλά με χιλιάδες άλλους φίλους του μυρμηγκια, προκειμένου να βοηθήσουν. Έτσι, δημιούργησαν μια τεράστια σκάλα, ανεβαίνοντας το ένα πάνω στο άλλο, και το αστέρι κατάφερε επιτέλους να φτάσει στον ουρανό. Τα ζώα από την γη χαρήκαν πολύ, το λαμπρό αστέρι ευχαρίστησε το μυρμηγκι και εκείνο με την σειρά του απάντησε ότι με την αγάπη και την συνεργασία όλα γίνονται πιο εύκολα. Το αστέρι άστραφτε ξανά στον ουρανό. Υπάρχουν καταστάσεις που θέλουμε να αντιμετωπίσουμε μόνοι μας, όμως τα μεγάλα και τα ωραία πράγματα συμβαίνουν μέσα από τις ομάδες, τις φιλίες και την συνεργασία, όπως ακριβώς και στην συγκεκριμένη ιστορία.

4.3. Φίλοι στον λόφο, Εκδόσεις Ίκαρος (2016)

Η συγκεκριμένη ιστορία πραγματεύεται την φιλία δυο αγοριών, στην οποία μετέπειτα θα προστεθεί ακόμη ένας φίλος στην παρέα. Πιο συγκεκριμένα, ο Μπερτ και ο Έθο παίρνουν κάθε μέρα μαζί τους δυο χάρτινα κουτιά, για να μπορούν να μπαίνουν μέσα τους και να κρύβονται, πάνω σε έναν λόφο. Παίζουν, γελάνε, τρέχουν και άλλα πολλά. Σε όλα είναι πάντα μαζί και είναι κολλητοί φίλοι. Ξαφνικά όμως μια μέρα, ένα αγόρι κατευθύνεται προς το μέρος τους για να παίξει και αυτό μαζί τους, φέρνοντας μαζί το δικό του κουτί. Ο Έθο απευθείας του χαμογέλασε και συμφώνησε κατευθείαν, όμως ο Μπερτ ένιωθε παράξενα και διαφορετικά. Ένα βράδυ αποφασίζει να καταστρέψει το κουτί, κάνοντας το μικρά κομμάτια και αποφασίζει να μην πηγαίνει άλλο στον λόφο γιατί δεν ήταν πια μόνοι τους. Παρόλα αυτά, του λείπει πολύ ο κολλητός του φίλος Έθο και κυρίως τα παιχνίδια που παίζανε μαζί οι δυο τους μόνο. Όσπου μια ημέρα ο Σου μαζί με τον Έθο χτυπάνε την πόρτα του Μπερτ και τον παρακαλάνε να βγει έξω να δει κάτι που του είχαν φτιάξει. Ήταν μια κατασκευή από πολλά κουτιά, με πολλές λειτουργίες. Ο Μπερτ περνώντας χρόνο όλοι μαζί, αρχίζει να συμπαθεί τον Σου. Πιστεύει είναι ευγενικός, αστείος και θαρραλέος. Πλέον, λατρεύει να περνάνε χρόνο και να παίζουν και οι τρεις μαζί. Ουσιαστικά, πρόκειται για μια ιστορία, η οποία εστιάζει στο γεγονός ότι είναι πολύ όμορφο να μοιραζόμαστε και να κάνουμε καινούριους φίλους, δίνοντας τους την ευκαιρία να γνωρίσουμε νέα άτομα καλύτερα.

4.4. Το τικ και το τακ, Εκδόσεις Σαββάλας, (2016)

Η συγκεκριμένη ιστορία πραγματεύεται την φιλία δυο γαϊδουριών, η οποία θα μας δείξει ότι αν έχουν μια αληθινή φιλία αυτά τα δυο ζώακια, ό, τι πρόβλημα και εάν προκύψει, θα επιλυθεί. Ο Μένιος και ο Μέντιος μάλωσαν και χώρισαν. Πολύ στεναχωρήθηκε ο Μένιος με τον τσακωμό που του πονούσε η καρδιά του. Δεν έκανε πια τικ τακ, παρά μόνο τικ. Έτρεξε στον καρδιολόγο, έκανε κούρα ομορφιάς, καθάρισε τον στάβλο του, πήγε για ψώνια, μέχρι και παλιούς του φίλους επισκέφτηκε που είχε να τους δει τόσο πολύ καιρό. Το τακ εξακολουθούσε να μην χτυπά. Έτσι, όντας μελαγχολικός αποφάσισε να γυρίσει πίσω στον στάβλο του. Στον δρόμο της επιστροφής όμως συνάντησε την γιαγιά του, η οποία κατάλαβε απευθείας ότι δεν ήταν καλά. Εκείνος εξήγησε τι συμβαίνει, ζητώντας φυσικά την συμβουλή της. Εκείνη του απάντησε πως πρέπει να πάει να βρει τον φίλο του και να συζητήσουν. Αν είναι πραγματική η φιλία τους, πρόσθεσε η γιαγιά, θα τα βρείτε ξανά. Ο Μένιος αν και ήταν διστακτικός για αυτήν την ενέργεια που θα έπρεπε να προβεί, έτρεξε γρήγορα να βρει τον Μέντιο και συζήτησαν. Φάνηκε πως το χαμένο τικ, βρήκε το χαμένο τακ, ελαφρύνοντας με αυτόν τον τρόπο τον πόνο της καρδιάς. Οι δυο φίλοι πήραν τον δρόμο της επιστροφής πλάι πλάι. Είχαν να πουν τόσα πολλά για όσα τους χώρισαν. Έψαχναν να βρουν τρόπους για να ενώσουν γερά πια το τικ με το τακ, με κοινό σκοπό να χτυπούν μαζί για πάντα.

4.5. Δώσ' μου το χέρι σου, Εκδόσεις Σαββάλας (2016)

Η συγκεκριμένη ιστορία πραγματεύεται την φιλία που θα δημιουργηθεί ανάμεσα σε μια αρκούδα με τα δυο μικράκια της και μια αλεπού με τα πέντε δικά της μικρά, αν και στην αρχή μαλώνουν. Εντοπίζονται χαρακτηριστικά της φιλίας όπως είναι η αγάπη, η συνεργασία και η συμπόνια. Η κάθε μια θέλει να πάρει δικό της το μέλι που βρήκαν για να το φάει με τα παιδάκια της. Η αλεπού κοιτάζε αγριεμένη την αρκούδα και την προειδοποίησε να μην πλησιάσει κοντά στο μέλι. Μουγκρισμένη η αρκούδα και δείχνοντας τα δόντια της, λέει πως το μέλι δεν είναι της αλεπούς. Τότε η κάθε μια υποδεικνύει τα μικρά της και στέκονται στο σημείο ότι τα ζώακια τους πρέπει να φάνε, πείθοντας έτσι ποιός έχει το μέλι περισσότερο ανάγκη. Έπειτα, έκαναν λόγο για το πόσο σημαντικό είναι για εκείνους, δείχνοντας έτσι το γιατί πρέπει να διεκδικήσει η κάθε πλευρά το μέλι. Η αρκούδα προκαλεί την αλεπού να παραβγούν στο τρέξιμο και όποιος κερδίσει, θα πάρει το μέλι. Ο αγώνας ξεκίνησε το επόμενο πρωί. Στην αρχή η αλεπού περνούσε την αρκούδα και λίγο αργότερα η αρκούδα πέρασε την αλεπού. Πριν φτάσουν στο τέρμα η αλεπού ξανά πέρασε την αρκούδα και πριν προλάβει να τερματίσει, προσγειώνεται στο κεφάλι της ένα κουκουναρι. Η αρκούδα προσπέρνα την αλεπού, όμως η ίδια επέστρεψε πίσω, δίνοντας το χέρι της στην αλεπού και την βοηθά. Την παίρνει στους ώμους της και τερματίζουν μαζί. Η αλεπού απορημένη ρώτησε γιατί την βοήθησε και η αρκούδα απαντάει πως σε κάθε περίπτωση ο νικητής θα ήταν ένας, επομένως κάποια οικογένεια θα έμενε νηστική. Για τον λόγο αυτό, πρότεινε το μέλι να μοιραστεί, ώστε να είναι όλοι ευχαριστημένοι. Στο τέλος αγκαλιαστήκαν, δημιουργώντας μια καινούρια φιλία ανάμεσα σε αυτά τα δυο ζώακια.

4.6. Η παράξενη παρέα του Ορφέα, Εκδόσεις Α.Α ΛΙΒΑΝΗ (2018)

Η συγκεκριμένη ιστορία πραγματεύεται μια απρόβλεπτη και παράξενη παρέα ζώων, η οποία αρχίζει ένα μακρινό ταξίδι. Όλοι τους έχουν κοινό σκοπό να φτάσουν μέχρι την Θράκη, προκειμένου να συναντήσουν τον μυθικό Ορφέα. Ο Ορφέας με την μαγική του λύρα και την μουσική του καθιστά εφικτό να αλλάξει τις ζωές τους. Το κάθε ζωάκι έχει από μια ιδιαιτερότητα, οι οποίες θα επιλυθούν και θα αναδειχτούν με έναν ξεχωριστό και διαφορετικό τρόπο σε κάθε περίπτωση αντίστοιχα, έπειτα την συναναστροφή των ζώων με τον μυθικό Ορφέα. Όλα τα ζώα μεταξύ τους είναι διαφορετικά, έχοντας έτσι τόσο όμοια, όσο και διαφορετικά χαρακτηριστικά. Τα ζώα που εντοπίζονται είναι ένα καγκουρό, ένας παπαγάλος, μια καμήλα, μια χελώνα, ένας ουρακοτάγκος, ένα τζιτζίκι, μια αρκούδα, μια γάτα, ένας πελαργός, ένας κροκόδειλος και τέλος ένας σκαντζόχοιρος. Έπειτα, όλα τα ζωάκια μπήκαν σε ένα λεωφορείο και ξεκίνησαν να τραγουδούν όλοι μαζί με μια φωνή και συλλογικά το τραγούδι της φιλίας, ταξιδεύοντας για άλλα μέρη. Στην συγκεκριμένη ιστορία αναδεικνύεται η δύναμη της μουσικής, οι αξίες της φιλίας και της συντροφικότητας μεταξύ των ζώων, καθώς και η αποδοχή της διαφορετικότητας.

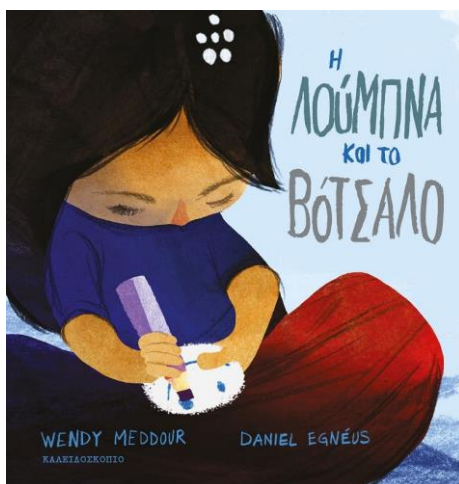
4.7. Έτσι είναι οι φίλοι, Εκδόσεις Ελληνοεκδοτική (2018)

Η συγκεκριμένη ιστορία πραγματεύεται την αληθινή φιλία δυο αγοριών, του Κάρολου και του Ευγένιου. Μια φιλία που ξεπερνά εμπόδια και χιλιομετρικές αποστάσεις. Είναι φίλοι κολλητοί που μένουν στην ίδια πολυκατοικία. Ουσιαστικά κάνουν τα πάντα μαζί και οι περισσότερες αναμνήσεις τους είναι κοινές. Οι δυο φίλοι αντιμετωπίζουν τα πάντα συνεργατικά και είναι εκεί στις δυσκολίες, στα εμπόδια και στους φόβους. Τα σαββατοκύριακα τα περνούν πάντα μαζί, διασκεδάζοντας την κάθε στιγμή. Πηγαίνουν βόλτες στο πάρκο, γιατί με τους φίλους η ζωή είναι πιο όμορφη. Μια μέρα όμως πηγαίνοντας στο σχολείο ο Ευγένιος ανακοινώσε στον Κάρολο πως θα μετακομίσει. Αυτό το γεγονός στενοχώρησε και τα δυο αγόρια, κάνοντας τα να περνούν τον χρόνο τους χωριστά στο σχολείο, αποφεύγοντας ο ένας τον άλλον. Ο Κάρολος άρχισε να αναπολεί τις ωραίες στιγμές που έζησε με τον φίλο του και ξεκινά να του λείπει και ας μην έχει φύγει ακόμα. Το κλίμα μεταξύ των παιδιών ήταν αρκετό ψυχρό και δεν διατηρούσαν τις ίδιες σχέσεις που είχαν τόσο καιρό. Η συμπεριφορά τους ήταν διαφορετική και η κατάσταση μεταξύ τους άβολη. Όταν έφτασαν σπίτι, αντίκρισαν ένα φορτηγό που θα μετέφερε τα πράγματα για την μετακόμιση. Η ώρα του αποχωρισμού έφτασε και ο Ευγένιος διαβεβαίωσε τον Κάρολο ότι θα βρίσκονται όσο πιο συχνά γίνεται. Τα παιδιά αγκαλιαστήκαν σφιχτά και δάκρυα κύλησαν. Παρόλο που οι δυο φίλοι δεν βρισκόταν μαζί, μιλούσαν κάθε μέρα στο Διαδίκτυο, ανταλλάσσοντας τα νέα. Είναι ολοφάνερο πως οι δυο φίλοι αγαπιούνται πολύ, έστω και εάν τους χωρίζουν τα χιλιόμετρα και κάθε φορά που βρίσκονται είναι σαν να μην έχει αλλάξει τίποτα μεταξύ τους.

4.8. Η Λούμπνα και το βότσαλο, Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο, (2019)

Η συγκεκριμένη ιστορία πραγματεύεται την φιλία ενός κοριτσιού με ένα βότσαλο, το οποίο έχει προσωποποιήσει. Μετέπειτα θα το χαρίσει σε έναν καινούριο φίλο που θα κάνει τον Αμίρ, έχοντας το περισσότερο ανάγκη από την ίδια. Πρόκειται για μια ιστορία που στον πυρήνα της, κρατάει έννοιες όπως την γενναιοδωρία, την φιλία, την ανιδιοτέλεια και την κατανόηση, την ενσυναίσθηση, δηλαδή το βίωμα του συναισθήματος του άλλου. Η Λούμπνα είναι ένα μικρό κορίτσι και ο καλύτερός της φίλος είναι ένα βότσαλο. Το βρήκε στην αμμουδιά όταν έφθασε με το μπαμπά της εκείνο το βράδυ στην άγνωστη παραλία. Το προσωρινό τους σπίτι βρίσκονταν σε μια νέα χώρα, στη χώρα με τις σκηνές. Και όπως συμβαίνει με όλους τους καλούς φίλους, η Λούμπνα, φρόντισε το βότσαλο, δίνοντάς του φωνή και μάτια. Τώρα μπορούσε να μοιραστεί μαζί του τις δικές της σκέψεις, να αφηγηθεί ιστορίες, για την οικογένειά της, την πατρίδα της, τον πόλεμο. Και όταν χειμώνιασε, εκείνη αγχωμένη μήπως και κρυώσει ο φίλος της, ζήτησε από τον μπαμπά της ένα καταφύγιο για αυτό. Εκείνος βρήκε ένα κουτί από παπούτσια και της το έδωσε. Ένα αγόρι όμως, ο Αμίρ θα μπει σύντομα στη ζωή τους και όλοι μαζί, θα γίνουν αχώριστοι φίλοι, παίζοντας κάτω από τα αστέρια. Όταν ο Λούμπνα ακούει τα ευχάριστα νέα σχετικά με την επανεγκατάσταση τους σε ένα καλύτερο μέρος, στην αρχή νιώθει ανέλπιστη χαρά, όμως σύντομα, θα την κυριεύσει θλίψη, αφού αντιλαμβάνεται πως πρέπει να αποχαιρετήσει τον Αμίρ. Εκείνη τη νύχτα, αποφασίζει να μοιραστεί τον μικρό της θησαυρό, με τον πλέον φίλο της Αμίρ γιατί ξέρει πως εκείνος πρέπει από κάπου να πιαστεί, αποχωρίζοντας το αγαπημένο της βότσαλο.

4.9. Γέτι η δύναμη του ακόμη, Εκδόσεις διόπτρα, (2020)

Η συγκεκριμένη ιστορία πραγματεύεται την φιλία ενός Γέτι, δηλαδή ενός φανταστικού φίλου και ενός Αγοριού. Οι δυο τους κάνουν τα πάντα μαζί και ο ένας εξελίσσει τον άλλον προς το καλύτερο. Το Γέτι ακολουθεί παντού το Αγόρι, αλλά μπορεί να πει μονάχα μια λέξη. Η λέξη αυτήν είναι « ακόμη ». Το αγόρι θα ανακαλύψει ότι αυτήν είναι μια μαγική λέξη, σύμφωνα με την οποία όταν χρησιμοποιείται σωστά, το μυαλό του μεγαλώνει και μπορεί να καταφέρει τα πάντα, αρκεί φυσικά πάντα να προσπαθεί. Η δύναμη της λέξης ακόμη μας φανερώνει πως μια τόσο δα λεξούλα είναι εφικτό να αλλάξει τον τρόπο που κατανοούμε και αντιλαμβανόμαστε τα πράγματα γύρω μας, εξελίσσοντας με αυτόν τον τρόπο τις ικανότητες και τις δεξιότητες μας. Μέσα από αυτήν την διαδικασία καθίσταται πραγματοποιήσιμη η αντιμετώπιση των αποτυχιών μας, καθώς και η αναγνώριση τρόπων του πώς να είμαστε ανθεκτικοί στις αλλαγές, ώστε να ανταποκρινόμαστε με θετικό τρόπο σε αυτές. Αλληλένδετα, γίνεται αναφορά πως είναι πολύ ωραίο να μαθαίνουμε νέα πράγματα, δοκιμάζοντας έτσι κάτι που δεν έχουμε ξανά κάνει άλλη φορά. Φυσικά γίνεται φανερό πως αν δεν τα καταφέρουμε με την πρώτη, δεν πειράζει αρκεί να δοκιμάσουμε ξανά!

4.10. ΣΟΥΠΕΡ ΦΙΛΟΣ ΜΕ Φ ΚΕΦΑΛΑΙΟ, Εκδόσεις Παπαδόπουλος (2021)

Η συγκεκριμένη ιστορία πραγματεύεται την φιλία του Σουπερ Φίλου με διάφορα παιδιά. Αρκεί να ευχηθεί κανείς και να φωνάζει το όνομα του τρεις φορές για να εμφανιστεί. Σε αυτήν την περίπτωση έχουμε ένα κορίτσι, το οποίο τον έχει ανάγκη και τον φωνάζει. Βαριέται, την κοροϊδεύουν για τα ρούχα της και δεν αντέχει τον μικρό αδελφό της. Η λύση λοιπόν είναι μια. Ο Σουπερ Φίλος είναι εκείνος που θέλει μόνο το καλό σου. Είναι ο φίλος που πάντα ονειρευόταν ο καθένας. Είναι εφικτό να σε γλυτώσει από κάθε αναποδιά, ακόμα και από την πιο δύσκολη. Παράλληλα, μπορεί να τακτοποιήσει το δωμάτιο σου, να βγάλει βόλτα τον σκύλο, ακόμα και να παίξει μαζί σου. Είναι εκεί για εσένα για να σε στηρίζει στο κάθε σου βήμα και να περνάει χρόνο μαζί σου. Μπορεί να σε βοηθήσει σε ό, τι θέλεις και σε ακολουθεί παντού. Όμως υπάρχει ένα μικρό μειονέκτημα. Μόλις τον φωνάζει κανείς, είναι αδύνατον να τον ξεφορτωθείς γιατί θέλει να κάνει συνέχεια πράγματα μαζί σου. Ο Σουπερ Φίλος γίνεται σουπερ κολλιτσίδα. Για να σου αδειάσει την γωνιά πρέπει να κάνεις υπομονή και να περιμένεις να τον καλέσει κάποιο άλλο παιδί. Με την πάροδο του χρόνου τον συνηθίζεις. Μπορεί να σου χαρίσει απίστευτες στιγμές και να δημιουργήσεις μαζί του αξέχαστες αναμνήσεις. Είναι θεμιτό να εκμεταλλευτούμε αυτόν τον μοναδικό φίλο και να σκεφτούμε έξυπνα πως θα αξιοποιήσουμε τον χρόνο που θα περάσουμε μαζί του.

5°. Κεφάλαιο

5.1. Συμπεράσματα

Είναι φανερό πως η Παιδική Λογοτεχνία και πιο συγκεκριμένα οι Μικρές Ιστορίες έχουν σπουδαία σημασία και σημαντική συνεισφορά στην προσχολική ηλικία. Η αφήγηση σε συνδυασμό με την εικόνα αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο, εφόσον όπως η εικόνα συμβάλλει θετικά στην καλύτερη κατανόηση μιας ιστορίας, με παρόμοιο τρόπο και η αφήγηση αποτελεί συνδυαστικό κρίκο που ενώνει το παιδί με τους ήρωες του αφηγήματος. Η φιλία σε αυτήν την ευαίσθητη και τρυφερή ηλικία βοηθά τα παιδιά στο νηπιαγωγείο να αναπτύξουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και να κοινωνικοποιηθούν με τους συμμαθητές τους, αναπτύσσοντας με αυτόν τον τρόπο φιλικές σχέσεις μεταξύ τους. Η νηπιαγωγός κατέχει αξιοσημείωτο ρόλο στην δημιουργία φιλιών μεταξύ των παιδιών και μπορεί να προωθήσει έννοιες όπως είναι η συλλογικότητα, η ενσυναίσθηση, η κατανόηση και η αγάπη για τους συνάνθρωπους μας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με πολλούς τρόπους. Ένας από αυτούς είναι η αφήγηση μιας μικρής ιστορίας στην ολομέλεια βασισμένη στην φιλία, ενεργοποιώντας τον νου και οξύνοντας την κριτική τους σκέψη. Η αφήγηση ιστοριών σε μια τάξη μπορεί να δημιουργήσει με τα παιδιά μια πολύ ωραία συζήτηση και να ακουστούν όμορφες σκέψεις σχετικά με αυτήν, εξαλείφοντας τυχόν περιθωριοποιήσεις κάποιου παιδιού. Μέσα από την αφήγηση θα κατασταθεί κατανοητό το γεγονός πως σε τυχόν προβλήματα ή δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίσουμε στην διάρκεια της ζωής μας, θα έχουμε την στήριξη και την συμπαράσταση των φίλων μας.

Μέσα από τις παρατιθέμενες ιστορίες που μελέτησα παραπάνω, γίνεται φανερό πως υπάρχουν πολλά είδη φιλίας μεταξύ δυο ή περισσότερων ατόμων. Πολλές φορές υποκαθίσταται το ανθρώπινο φύλο με ζώα, τα οποία είναι πολύ αγαπητά στα παιδιά. Όπως είδαμε στις περισσότερες ιστορίες κυριαρχούν τα ζώα και η έννοια της φιλίας εκδηλώνεται μέσα από αυτά. Σε άλλες περιπτώσεις υπάρχει μόνο το ανθρώπινο στοιχείο. Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη ιστορία με τίτλο: «Συγγνώμη!», αναδεικνύεται η φιλία δυο ζώων, τα οποία αφού μάλωσαν μεταξύ τους για ένα γυαλιστερό χαρτί, στο τέλος θα συνειδητοποιήσουν πως είναι ανούσιο να κρατάνε μούτρα για ανόητους λόγους και μοιράζονται το χαρτί από κοινού, δημιουργώντας μια εικόνα που εμπεριέχει και τους δυο μαζί. Στην δεύτερη ιστορία με τίτλο: «Η

σκάλα της αγάπης», προωθείται το μήνυμα της συνεργασίας, το οποίο αποτελεί βασικό συστατικό της φιλίας και ειδικότερα στην επίλυση προβλημάτων σε συλλογικό βαθμό. Ταυτόχρονα, η τρίτη ιστορία μας με τίτλο: «Φίλοι στον λόφο», φανερώνει πως είναι θεμιτό να δίνουμε στους ανθρώπους ευκαιρίες και χρόνο να τους γνωρίσουμε καλύτερα, προκειμένου να τους αποδεχτούμε όπως ακριβώς έτσι είναι, με σκοπό την δημιουργία νέων φίλων. Η τέταρτη ιστορία με τίτλο: «Το τικ και το τακ», μας κάνει φανερό πως ακόμα και οι καλύτεροι φίλοι ενδέχεται να μαλώνουν καμία φορά, όμως με υπομονή, με θέληση και με κατανόηση όλα μπορούν να λυθούν, όπως ακριβώς συνέβη και με τα δυο γαϊδουράκια μας, τα οποία αφού ταλαιπωρηθήκαν και στεναχωρήθηκαν πολύ, στο τέλος ξανά σμίξανε, ξανακάνοντας και τις δυο καρδιές να χτυπούν και πάλι με τικ τακ. Ακόμη, η πέμπτη ιστορία με τίτλο: «Δώσ' μου το χέρι σου», εστιάζει στην φιλία που δημιουργήθηκε ανάμεσα στην αλεπού και την αρκούδα, δηλαδή δυο διαφορετικών ζώων, έχοντας ως σκοπό την ανάγκη της φροντίδας των μικρών τους. Η συμπόνια υπερτερεί και περιθωριοποιείται η έχθρα που είχαν στην αρχή, αναπτύσσοντας με αυτόν τον τρόπο το αίσθημα της μοιρασιάς και της αλληλεγγύης μεταξύ τους. Ομοίως, στην έκτη ιστορία με τίτλο: «Η παράξενη παρέα του Ορφέα», προβάλλεται η συνύπαρξη διαφορετικών ζώων και η προώθηση της συντροφικότητας και της φιλίας για έναν κοινό στόχο που στην προκειμένη περίπτωση είναι η συνάντηση τους με τον μυθικό Ορφέα. Παράλληλα, οι χιλιομετρικές αποστάσεις είναι φανερό πως δεν αποτελούν εμπόδιο στην διατήρηση της φιλίας, όπως ακριβώς συνέβη στην περίπτωση του Ευγένιου και του Κάρολου στην έβδομη ιστορία με τίτλο: «Έτσι είναι οι φίλοι». Οι δυο φίλοι εξακολουθούν να αγαπιούνται και να νοιάζονται ο ένας για τον άλλον, παρόλο που αναγκάστηκε να μετακομίσει σε άλλη πόλη ο ένας από τους δυο. Επιπρόσθετα, η ενσυναίσθηση είναι ένα από τα πιο ουσιώδη χαρακτηριστικά της φιλίας, δηλαδή να νιώθουμε και να κατανοούμε τα βιώματα των άλλων ανθρώπων, όπως έκανε η Λούμπνα με το αγαπημένο της βότσαλο, το οποίο έχει προσωποποιήσει στην όγδοη ιστορία μας με τίτλο: «Η Λούμπνα και το βότσαλο». Η ίδια το χαρίζει στον καινούριο φίλο της Αμίρ, κατανοώντας πως εκείνος το έχει μεγαλύτερη ανάγκη από ότι η ίδια. Η ένατη ιστορία με τίτλο: «Γέτι η δύναμη του ακόμη», εστιάζει στην φιλία και την λέξη « Ακόμη », η οποία χρησιμοποιείται από το Γέτι, τον φανταστικό φίλο του αγοριού, με σκοπό την συνεχόμενη και σταδιακή του εξέλιξη στο να βάζει στόχους και να καταφέρνει πολλά και διάφορα πράγματα. Ένα από αυτά είναι και η

ανάπτυξη φιλικών σχέσεων με τους συμμαθητές του στο σχολικό περιβάλλον. Η τελευταία ιστορία με τίτλο: «ΣΟΥΠΕΡ ΦΙΛΟΣ ΜΕ Φ ΚΕΦΑΛΑΙΟ», τονίζει την σημαντικότητα του Σούπερ φίλου και αναδεικνύει τα χαρακτηριστικά που διαθέτει ο ίδιος, ο οποίος αδιαμφισβήτητα και με σιγουριά θα είναι πάντα εκεί για εμάς με την βοήθεια και την αμέριστη στήριξη του οποιαδήποτε στιγμή.

Αλληλένδετα, μερικές φορές πραγματοποιείται και ο συνδυασμός τους, τόσο του ανθρώπινου στοιχείου, όσο και των ζώων. Θεωρώ πως η δύναμη των εικόνων στα παραπάνω βιβλία είναι καταλυτική για την προώθηση και την ανάπτυξη της φιλίας. Οι εικόνες εξάπτουν και διεγείρουν την φαντασία των παιδιών. Οι οπτικές εμπειρίες που θα αποκομίσουν μέσα από τις εικόνες θα τα βοηθήσουν να κατανοήσουν με πιο ομαλό και εύκολο τρόπο την πλοκή της ιστορίας, καθώς και το περιεχόμενο της.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αναγνωστόπουλος, Β.Δ. (1991). *Η ελληνική παιδική λογοτεχνία κατά τη μεταπολεμική περίοδο 1945-1958*. εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
- Αναγνωστόπουλος, Β.Δ. (1994). *Γλωσσικό υλικό για το Νηπιαγωγείο από την θεωρία στην πράξη*. Εκδόσεις Καστανιώτη. Αθήνα.
- Ζαγκότας, Β. (2011). *Η παιδική λογοτεχνία στην Ελλάδα*. Διαθέσιμο στο: http://zagkotas.blogspot.gr/2011/03/blog-post_3568.html (τελευταία ανάκτηση 31-3-2011).
- Κανατσούλη, Μ. (2007). *Εισαγωγή στη Θεωρία και Κριτική της Παιδικής Λογοτεχνίας σχολικής και προσχολικής ηλικίας*. Εκδόσεις: University Studio Press, Θεσσαλονίκη.
- Παπανικολάου Ρ., Τσιλιμένη Τ. (2002). *Η παιδική λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο, θεωρία και πράξη*. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
- Παπαντωνάκης, Γ, Κωτόπουλος, Τ. (2011). *Τα ετεροθαλή*. Εκδοτικός Όμιλος Ίων, Αθήνα.
- Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου, Λ. (1990). *Η παιδική λογοτεχνία στην εποχή μας*. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
- Τσιλιμένη, Τ. (1999). *Μυθοπλασία και Αφήγηση Μικρών Ιστοριών*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.
- Craig, G., Baucum, D. (2007). *Η ανάπτυξη του ανθρώπου*, Παπαζήσης, Αθήνα.

Ξένη βιβλιογραφία

- Nodelman, P. (1988). *Words about Pictures. The Narrative Art of Children's Picture Books*, London: The University of Georgia Press.

10 Ιστορίες που αξιοποιήθηκαν για την παρούσα πτυχιακή εργασία βασισμένες στην
φιλία:

- Συγγνώμη!, Εκδόσεις Κόκκινη Κλωστή Δεμένη, (2010)
- Η σκάλα της αγάπης, Εκδόσεις Σαββάλας, (2015)
- Φίλοι στον λόφο, Εκδόσεις Ίκαρος, (2016)
- Το τικ και το τακ, Εκδόσεις Σαββάλας, (2016)
- Δώσ' μου το χέρι σου, Εκδόσεις Σαββάλας, (2016)
- Η παράξενη παρέα του Ορφέα, Εκδόσεις Α.Α ΛΙΒΑΝΗ, (2018)
- Έτσι είναι οι φίλοι, Εκδόσεις Ελληνοεκδοτική, (2018)
- Η Λούμπνα και το βότσαλο, Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο, (2019)
- Γέτι η δύναμη του ακόμη, Εκδόσεις διόπτρα, (2020)
- ΣΟΥΠΕΡ ΦΙΛΟΣ ΜΕ Φ ΚΕΦΑΛΑΙΟ, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, (2021)